

ΣΑΝ ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Μᾶς εἶχαν μάθει, παραμύθια μακαρίτρας γλῶσσας, πὸς μιὰ φορὰ, τὶς νύχτες, οἱ χειρονομίες, λέει, χαλκοδάκτυλες ξεσκίζαν τὴ θολούρα τοῦ βαρεμοῦ καὶ κρεμνιοῦνταν στὸ κενό, οἱ χειρονομίες λέει — παραμονὲς ὑπερούσιας ὑπαρξῆς — καὶ κλέβαν ἀπ' τὸ κενὸ κι' ἀπ' τὸ κενὸ κλέβοντας πλάθαν, σὰν ἀνατριχίλα ἀψηλόκορμη, ἕναν ἴσκιος-εἰδῶλο — οἱ χαλκοδάκτυλες χειρονομίες.

Καὶ μοιραῖα, μὲ τὸν ἴδιο τρόπο ὅπως καὶ στὰ χρόνια τῆς μακαρίτρας γλῶσσας, ἦρτε νὰ βγῆ ὁ «Διόνυσος» ἴσκιος-εἰδῶλο.

Γύρω μας, βέβαια, βαθειὰ ἡ νύχτα, κ' ἡ φωνὴ μας σιγαλὴ ὅπως οἱ φωνὲς πὸς τὶς νύχτες ξεπροβοδοῦν κάποιο φόβο. Κ' ἡ φωνὴ μας ὑστερικά μεθυσμένη ὅπως οἱ φωνὲς πὸς καρτεροῦν κάποιο φωτόσυρτο σάλεμα ν' ἀρθῆ νὰ σώσῃ τὶς θύμησες ἀπ' τὴ σκλαβιά τῆς ὀμίχλης.

Μέσα σὶς θαμπὲς ὥρες γητευτήκαμε ἀπὸ γλυκοξέφωτα ξενυχτισμένων, καὶ σ' ἕνα φτερανάσατο ἠδονισμό, πὸς θάγερνε, μαντεύσαμε ὅλη τὴν σκιερὴ ἀνία πὸς θ' ἀκολουθοῦσε, σὰν ἀφεύγατο στοίχειωμα τῆς ἀπομόνωσης, καὶ ψηλαφιστά, ὀραματισμένοι πάντα ἀπὸ Διονυσιακοὺς πόθους, ἀνάψαμε τὸ λυχνάρι μας — ἔτσι δὲ μπορούσαμε παρὰ νὰ τ' ὀνομάσουμε «Διόνυσος» — καὶ καλέσαμε καὶ καλοῦμε ἀκόμα γύρω μας συντροφιῆς — ξεστρατημένους νυχτοδιαβάτες.

Δὲν ὑποστηρίζουμε πικρὰ τὴν καλλιτεχνικὴ τόλμη πὸς κυνηγῶντας ἐλευθέρη τὰ καινούργια — κι' αὐτὰ δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ τὰ βαθιορέγεται κάθε ἰδιοσυγκρασία ἀληθινὰ ποιητικὴ καὶ νέα — φέρνει τὸν τεχνίτη πρὸς τὰ ἀνώτερα φῶτα μᾶς τεχνικῆς μ' ἄγνωστους γύρους. Στὴν πατρίδα μας ἴσια μὲ σήμερα — ἔξω ἀπὸ λίγα κρούσματα περιορισμένα — δὲ βλέπαμε παρ' ἀναμασήματα τῶν πρὸ κοινῶν πὸς μᾶς ἔδωκε ὁ περασμένος

αἰῶνας· Τὰ ἴδια, πάντα τὰ ἴδια ἀρχιτεχτονικὰ εἶποτα. Κάποτε, μὰ κι αὐτὸ δυστυχῶς πολὺ σπάνια ἀκοῦμε τὴν πρωτοτυπία νὰ τὴ σέρνει χάμιον, βρισμένη καὶ φτωχική, κάποιος ταυρολαίμης φρονεὸς τῆς ἀνάλλαχτης κοσμικῆς βλακείας.

Τώρα ἐμεῖς ὀνειρευτήκαμε τὸ «Διόνυσο» σὰν ἓνα τίμιο ἄσυλο γιὰ τὶς τολμηρὲς κ' ἐμπνευσμένες πρωτοτυπίες, ποὺ ἴσως νὰ σκανδαλίζαν ἄλλες φρόνιμες (!) διεύθυνσεις περιοδικῶν.

Ὁ σκοπὸς τοῦ «Διόνυσου» θὰ ἔχη ἐπιτύχη, κι ἂν ἀκόμη οἱ σελίδες του δὲ χρησιμεύουν παρὰ σὰ μαρτυρολόγιο ἐκείνων ποὺ δέχτηκαν νὰ θυσιάσων μέσα στὴ λογοτεχνία μας, γιὰ τὸ βλαστολόγημα τοῦ καινούργιου.

Οἱ κοντόφωτοι ποὺ συνειθίσανε ν' ἀγαποῦν τὶς νοικοκερίστικες φόρμες, θέλουμε νὰ μὴ μᾶς ξέρουν, ἢ ἂν κατὰ δυστυχία μᾶς ξέρουν, θέλουμε νὰ μᾶς περιφρονοῦνε.

Ὁ «Διόνυσος» δὲ δημιουργήθηκε γιὰ τοὺς πολλοὺς, καὶ οὔτε γενικὰ γιὰ τοὺς λίγους ἀλλὰ γιὰ τὴν πιὸ ἐκλεκτὴ ὀμάδα τῶν λίγων.

Ἡ φωνὴ μᾶς ζεῖ τὰ γλυκοζέφωτα δραματίσματα τῶν ἀγρυπνισμένων.

ΛΥΡΙΚΕΣ ΠΡΟΖΕΣ

I

ΤΟ ΤΥΦΛΟ ΣΠΙΤΙ

— Χαρίζεται στὸν ἀξέχαστο
καὶ στὸν ἀκριβό μας Δ. Βορίδη —

Οἱ καιροὶ γεράσανε — πιστέψτε το — εἰ καιροί, συντυχιὲς ἀνάψυχες,
γεράσανε — — —

Ἴσως νὰ βρέξη ἢ ὀριμότητα τῶν μουχρωμάτων — — ἴσως νὰ ξαναγεννηθῆ ἓνας ἀργὸς θάνατος ἀπὸ ἀσημένιο τρέμισμα κι' ἀπ' ἀγιοκλίματα, μὲ τὶς νοσταλγεῖες καὶ τὶς μαντεῖες τῶν βραχωμένων χιονόκαιρων — — ἓνας ἀργὸς θάνατος συναξαριῶν — — —

Ὁ ἀγέρας κυλίσεται ἀκόμα — ἀλογισμένο λούφζωμα — στὸ δῶμα τῆς ἀπρόβγαλτης ἡρεμότητος — στὰ καστέλια τὸν καρτεροῦν οἱ γκρίζες ἀχαμνοσύνες τῆς πύχνης — —

Ἴσως νὰ βρέξη — — πρωτόχυτα πλανόλογα — —

Ἡ Ἐκκλησιὰ δὲν ἀκούστηκε —

Στὸ σπίτι τὸ τυφλὸ τρίζουν οἱ μαζωμένες ἀρρώστιες — κι ἀσπρομιχλώνουν βαθειά, τὰ μακρὰ ὀγκώματα — —

Ἡ βραδυὰ ἔσειρε πίσω τῆς ἀρχοντικῆς φωνῆς μνημείων, καὶ μενεξεδένιων ἤχων ἀγάλματα — στὸ τυφλὸ σπίτι ἔπεσε ἡ νύχτα σὰ γύρεμα ξέφρενου ἀνεμόδαγγου — —

Ἡ Ἐκκλησιὰ δὲν ἀκούστηκε —

Τριπαλιὸ τὸ ἄπειρο ὄλο καὶ χύνει ἀπ' τὸ κούφωμά του τὰ θολοστέφανα τῆς ἀπειλῆς — Κ' ἐκεῖ περνᾷ βορρινὴ βραδεῖα χαμηλοφρύδα —

Ἡ Ἐκκλησιὰ δὲν ἀκούστηκε —

Στὸ τυφλὸ σπίτι χαλαρώνεται ἡ ἡλικία τῶν σύγγενων — καὶ γιὰ κρυφά, τὰ δαιμονικά στίς σάλλες στραγγαλίζουν τ' ἀχτύπητο μεσονύχτι — κραυγὴ σ' ἀτέλειωτη γέφυρα — —

Τὰ θαμποσβόλια θριμμένα πάντα μέσα στήν ανάσα τοῦ σπιτιοῦ —
 ἰσχυροεργάσματα νυχτερινῶν μύλων. — —

Οἱ τοῖχοι τῆς αὐλῆς — ἀνομίλητες ἀνάβρες ἐρημοσύνης, γλυκα-
 σμοὶ ξεδυσασμένων — καὶ στὰ σκαλιὰ ληθαργεμένων εἰκόνες, ποῦ
 στάθηκαν σκλάβοι ἀνεργῆς ἐποχῆς. —

Κι ἀνομίλητες ἀνάβρες ἐρημοσύνης οἱ τοῖχοι τῆς αὐλῆς — —
 Μέσα στήν τυφλότητα δαιμονικὰ πλάθουν τῆ ζήση τοῦ κρυφοῦ —
 καὶ ξαφνικά, ράγισμα σὲ δρυμοθόλομα, σμίγουνε μαγιοκόμεθαλα, καὶ
 τὰ ὄνειροβλέφαρα φαρδαίνουν τῆ βαρύχρωμη λαλιὰ — σὰ νὰ μαντέ-
 ψαν ἔν' ἄγνωρο ἀντίφεγγο καὶ κουρσεμένη τῆ σκιά. —

Δὲν ἀκούστηκε ἡ Ἐκκλησιὰ —

Ἐδῶ ἀπὸ βαρύχειλα σαλέμκτα, ἄφαντων δένδρων, φευγάτοι στρο-
 βιλίζου ἀέρινοι ρυθμοὶ — καὶ κράσπεδα ἐδῶ οἱ νυσταγμοὶ μαρτυροὶ
 ἀλαργινοὶ! — —

Κι ἀκόμα ἐδῶ λίγες πράσινες προφητείες, ποῦ δὲ δηλώθηκαν
 στοὺς κάμπους — κι ἀκόμα ἐδῶ οἱ καματερὲς μέρες ὅπως βογγί-
 σματα ματιᾶς — Καὶ γιορτάσια περπατισιάς — — κι' ἀγεροσέρ-
 νεται ἀκόμα ἐδῶ ἓνα δειλινὸ ἀρχισμένο σὲ χλωμισμένο καιρὸ — —

Στὰ φαρδιὰ συρτάρια ψόφησαν οἱ τύχες ποῦ σπερώθηκαν στ'
 ἀσπρόφωτα βαλτοτόπια — — ψόφησαν οἱ τύχες — παράδαρμα κι
 ἀχνιές — —

Καὶ σαρώνονται, καὶ περνοῦνε ἐδῶ οἱ χαμοὶ, κομπολύγι — σειρὲς
 ποῦ στάθηκαν γιὰ νὰ διοῦν τὰ πρόσωπα τ' ἄσπρα καὶ ποῦ θεωροῦν τίς
 πυρὲς θύμησης σὰν πρόσωπα ἄσπρα — — σαρώνονται οἱ χαμοὶ —
 Ἐρωῖτες πελαγοδρόμοι δασκαλεύονται ἐδῶ ἀρχοντιὲς μελλοντικὲς

Στὴν ἀχνάδα ἀνατριχίλες τρέχουν — πείνες ποῦ φάγανε τὸ αὔριο
 — Οἱ ὄρες χωρὶς διάβα κουφαίνονται στὸ σουδάριο τῶν τρόμων — —
 κι ἀνεβαίνει τὰ σκαλιὰ τὸ φρύμαγμα τῆς ἀγρυπνίας — καὶ στέ-
 κεται στὰ σκαλιὰ ὅπου δὲ μιλοῦνε οἱ ὄρες χωρὶς διάβα — —

Ὁ ἀγέρας ἄφωτος καὶ λιγνοχέρης ὄνειροστρώνει τῆ θαμποσύνη —
 σὰν ἀγιοσύνη — —

Ἡ Ἐκκλησιὰ δὲν ἀκούστηκε —

Πλαφόνια μακραίνουν μὲ ξώμπλια — καὶ γιὰ ξώμπλια στὰ πλαφόνια,
 αἰώνια νεκράνια — — Πλαφόνια μακραίνουν, καὶ τὰ ξώμπλια τὰ μαν-
 τεύουν ἀχνοὶ ἀκρολημνιάς — — Πλαφόνια μὲ ξώμπλια — —

Πλαφόνια — σκυφτὰ βαργωμίσματα — σὰς κρατοῦν καὶ σὰς σέρνουν
 ἄργαὶ χόχλοι νύχτας καὶ σὰς φτεροφέρνουν ὡς τὰ τυφλὰ μάτια —

Τ' ἀόμματα τὰ μάτια — βαριόνυστες ματιᾶς φρύνων — Πότε ἀσημώ-
 νουνε — πότε ξέφωτα λιγώνουνε τῆ μέρα — —

Κ' ἓνας σταυρὸς, στὸ κάθε τυφλὸ μάτι μπρὸς, σιδεροκάφωτος —
 ἓνας σταυρὸς . . .

Ἄτενίσματα ποῦ γνέθουν τὰ ξώμπλια — αἱ χόχλοι πίσω ἀπ' τὴς
 ἀγρύπνιες — — Ἄναδλέματα κορμιασμένα τῆς ἀνεργῆς ἐποχῆς ποῦ
 κύλισε καὶ σταμάτησε — —

Καὶ πάντα τὰ ξέφωτα τὰ μάτια, μὲ τὸ σιδεροκάφωτο σταυρὸ, σὰ
 νὰ ζητοῦνε κάτι — σεληνιακὸ ἀχνό — —

Ἡ σκλαβιά τῶν ἰσκιῶν φουντώνει, καὶ ματώνει ἡ σκοτεινιά, ὅπως
 ρηγγάρχη ὄνειροσμάρι —

Γαληνὰ τρισαγιάζει τὸ κρυφανάδεμα μὲς' στὸ τυφλὸ σπιτί — καὶ
 μύρεται γιὰ ἓνα ταξιδεμένο χαμὸ τῆς ὀμίχλης, ποῦ ἡ θάλασσα ἀφροκο-
 πᾶ τῆ θύμηση του, καὶ μύρεται — ἡ θάλασσα ἀφροκοπᾶ τῆ θύμηση του,
 κάτω ἀπ' τὸ νύχτιο ἄπειρο, ὅπου μιὰ ἀνάσα ὑπέρχωρη σωπαίνει τῆ
 σιγαλιὰ — —

Οἱ καιροὶ γεράσανε — πιστέψτε το — καὶ πάντα τὰ ξέφωτα τὰ
 μάτια γυρεύουνε — γυρεύουνε — — σεληνιακὸ ἀχνό — —

Καὶ ταξιδεύουνε οἱ χαμοὶ τῆς ὀμίχλης. — —

II

ΑΨΕΝΤΙ

Δὲν ξαφνίζουμαι — οὔτε σὰν τὸ ἄχανο τῆς θαμπάδας — —

Καὶ στὴ μέθη ἀναθυμιέμαι τὸν κρυὸ ἀντίφεγγο τῆς παραδομένης
 βροχαριᾶς — — κι ἀναθυμιέμαι πάντα μιὰ λαχτάρα, ἀπὸ ἡρεμίες
 εὐχῆς.

Δὲν ξαφνίζουμαι μαζί σου, πράσινο ὄνειρόφεγγο, σταλμένο ἀπ' τῆς
 Μοῦσας τὰ ματόκλαδα — ὅταν σκέδρωνε τὴν ἰδέα μὲς' σὲ μυστικὸ, ξωτικὸ
 ἀπὸ βαρβαρῶση — —

Μαζί σου σιγαλιές γαλινοπείραχτες — και βραδιές τρισηταμπες — και
βραδιές με παραδοξότητες μύρων — —

Σιγαλιές κρυβότοπων — — έκστασες χρυσόγλυπτες — — και
μεριάζετε και φτερουγιάζετε μέσ' στὸ στρόβιλο τῶν ἀόριστων — ἀπεριό-
ριστων δισταγμοί ποῦ τὴ χλαλοῦν τὴ συνάζετε ἀπ' τὴν ἀθώρητη συρροή —
. . . ὦ! φύχωσης, ὁ μυροχόος περνᾷ στὴν τρέλλα τῆς νάρκης μου —

Μαζί σου σειρές χρωμάτων, πότε σκλάβες πονηρομίλητες — πότε ρηγο-
περπάτητες — σειρές χρωμάτων μαζί σου — —

Θησαυρὸς σύγχυσης — —

Κόκκινα . . βαθαίνουν κρεμεζιά — μερτζανιά — ὕστερα μαδιά . . .
κι δλα πράσινα —

Σ' ἀφροκυνήγημα θύμησης δλα χαμοπετοῦνε ὕστερα — —

. . . Πλανίσματα κόπου — — και φεγγάρια μισόγεμα — —

Εἶναι κάποτες κάποιοι καιροὶ ποῦ γιὰ χάρη σου προβάλλουνε οἱ
ἐρημιές — σὰ ξαφνίσματα ἀπὸ εὐωδιές —

Κ' οἱ ἰσκιοὶ σιμά μου παίρνουν τ' ἄφορα ὑπνοβλέφαρα — γιὰ
χάρη σου —

Μὲ τοὺς ἰσκιούς σιμά μου, δὲ ξαφνίζουμαι — —

Μέσα σ' αὐτὴ τὴ μεγάλη αἴθουσα — οἱ πολυέλαιοι ἀκόμα καίνε! —
ἢ μονοτονία, σὲ σκοῦρα αἵματα, ἔλο γερνᾷ μὲ δουλέματα καθημερινά —

Περνοῦν, σὰ μέσ' στὸν ἀγέρα ποῦ συννεφώνει, ἀμίλητες ἀράδες —
ἴδιες αὐγινές ἡμεράδες . . . και χρώματα ποῦ τὰ λέει, σὰ λαγγεῦει, τὸ
σουραῦλι —

Στὴ μεγάλη αἴθουσα — οἱ πολυέλαιοι ἀκόμη καίνε! — —

Τώρα περνοῦνε τῶν λογισμῶν μου οἱ ἀχνοφαντασιές — ἔπως οἱ μοι-
ρασιές τῆς χειμωνικῆς φρίκης ἀπ' τὰ πόδια τῶν τελώνειων —

Τῶν αἰώνιων τὸ λίγνεμα χορεύει σ' ἓνα στρόβιλο ἀόριστων — Μὲ σα-
κάτεμα ἀκακόνιστων βαραίνουν οἱ ὀμίλιες — —

Στὴ μεγάλη αἴθουσα . . . Καὶ τὸ τέλος τῆς τ' ὀνειρεύει τὸ χαρακότη

Εὐλαβητικὸ θρόισμα ἀπὸ μιὰ πιὸ ἐκεῖ λατρεία — τὸ χαρακότη —
Καὶ βραδιάζει σὰ θρησκεία —

Ὁ μυροχόος περνᾷ στὴν τρέλλα τῆς νάρκης μου —
Καὶ ζητῶ τ' ἀφροστρόβιλα ἀκέρια πρὶν ὀνειρευτῶ — και μονόφυλλα
τὰ χαμοκαίρια — — τὰ ζητῶ —

Ζητῶ νὰ μοῦ κράζετε Ρήγγα τῆς βαρύχρωμης ἀναπνοῆς και τῶν
ξέχειλων χαμόγελων, μέσ' σὲ βραδοτόπια μὲ σκιές ἀνάκατα — —

Οἱ τύχες τῶν καιρῶν ἐφύγανε — σημαῖες τοῦ μαγευτῆ —

Κι ὁ κορνιαχτὸς τῶν ξένων ἤχων θὰ λαγγευτῆ και θὰ γεράσει σὰν
ἐσπέρα μεγάλης χώρας — —

Τώρα κράζετε με Ρήγγα τῆς κακαβλέφαρης πίστες, γιατί ἔχουνε φύγει
οἱ τύχες τῶν καιρῶν μὲ σταλοβολήματα βαθωσύνης —

Τώρα μὴ μὲ λησμονᾶτε μέσ' στὸ χτίκιασμα τῶν λαλητῶν — μὴ μὲ
λησμονᾶτε

Μανιακιά ἀγρύπνια μ' ἐμένα, θὰ ζητήση τοὺς ξέχρωμους ὄρθρους,
πίσω ἀπ' τὸ βάρος τῆς σκοτεινότητος — και θ' ἀκολουθήσουν ὕστερα
μεγαλόχρωμα φορέματα σ' ἀσκητικὰ γητέματα μ' ἐμένα —

. . . . Τ' ἀνασάσματα γύρω μου ἀπειρόθελα —

Ἐλάτε μὴ μὲ λησμονᾶτε σὲ βίγλισμα τρικυμικὸ —

Ἐλάτε, και τὴ μεγάλη Κυριακὴ πνίξτε τὴν στὸ σύντριμα τῆς ὥρας —
Τῆς γνώρας τὰ χτυπήματα θέλω νὰ λιανίζουν τὴν ἐννοιὰ τῶν μεσάνυχτων —

Ἐλάτε πρὶν νὰ μὲ ζώσουνε τῶν σάβανων οἱ φρίκες —

. . . . Σαρῶθηκε ἢ ὑπαρξὴ τοῦ μυροχόου — Τώρα . . .

Κάποιοι πέρασαν

Γαλοζόπετρες κυλοῦν! ὀγείρατα χτυποῦν και περνοῦν τὰ χτυπήματα
— λευκὲς στολὲς ποῦ δὲν ἔφυγαν — —

Και περνοῦν τὰ χτυπήματα — θολομιλήματα — —

Οἱ πολυέλαιοι ἀκόμα καίνε! — Κυνηγήματα σωσμένα —

Οἱ πολυέλαιοι ἀκόμα καίνε — τρέμισμα ἐρημιᾶς —

Ἐξω στὸ μεγάλο κῆπο, ἓνα δένδρο γουρλιάζει μέσ' στὴ νυχτιὰ —
ἐρημιὰ

Κ' ἓνα σάλπισμα βραχνιάζει στ' ἀνάκουστα. . . Τὸ χρῶμα — χρωμα-
τισμοὶ αἰσθημάτων — ἔλο χρῶμα σ' ἀχρωμες ὑπαρξες — Θησαυροὶ
σύγχυσης. — —

Γύρω σ' ἔλους, ποῦ ἔφυγαν, δεμένα καὶ κομπιασμένα τὰ μουσικά
ὄνειρόφεγγα — —

Οἱ πολυέλαιοι ἀκόμα καίνε! — κοπαδιστὰ καντίλια, σ' ἓνα καιρὸ
χιμαζιρικό — —

III

Ο ΚΑΘΡΕΦΤΗΣ

Μέσα σου γυμνώνεται μιὰ μέρα —

Γύμνια μιᾶς μέρας μέσα σου ποῦ βραδιάζει κι ἀνάφτει — καὶ λογιάζει
τὴ βιάση κάποιας φευγάλας θολόσυρτης καὶ — λογιάζει — —

Καὶ λίγες φωνές κινιούονται ἀλλάγητες μέσ' στὴν ἀκίνητη σου κίνηση
καὶ κάποιες ζωὲς ἐκεῖ περνοῦνε καὶ δὲν περνοῦνε —

Καθρέφτη μὲ τὰ ληθαργεμένα ἀτενίσματα σου στοιχειώνεις τὴ μαλακὴ
σιγαλιὰ τῆς σάλας — ὅταν ἡ σάλα βαρυπνιάζεται στὸ καλοκαιριάτικο
δεῖλι — — θέρμες ἀπὸ χρυσόκονη καὶ βουξὰ ρολόγια — —
τὸ δεῖλι — —

Μέσα σου περάσανε — καὶ ζήτησαν νὰ ζήσουν μέσα σου τρομάρες
βαρύκαρδων κυτταγμάτων — κι ἀναλαμπές — ἀχνὰ σκιάσματα πασίχαρα
— φωτόχυτων σαλεμάτων, μέσα σου ὀρθώσανε μονόγνωμες λευκότητες —

Σὰ νὰ σβύστηχαν τώρα ὅλα μὰ σὺ στηλώνεσαι ἀκόμα — κι ἀκόμα
στὰ φεγγερά σου γοργογενεψίματα — — ποντισμένα ἀναβλήματα —
γοργογενεψίματα — —

Καὶ κάποιες στιγμές ἀσελγικὲς φαντάζει μέσα σου ἀνημποριὰ τυφλή —

Πάντα ἐκεῖ γυμνώνεται ἡ μέρα — σὰν τυφλή — —

— — Κι ἀκόμα θέλω νὰ ζῶ μέσα σου λίγες αὐγές μου τυφλές —
ἀκόμα — ἀκόμα — —

ΘΡ. Α. ΚΑΣΤΑΝΑΚΗΣ

1919.

Ο ΧΟΤΖΑΣ

Στὰ χάρδια τῶν φιλιῶν σου, λιγωμένε μπάτη,
κοιμᾶται ἀκόμα ἡ θάλασσα βακχίδα.
Ψές, στάργυρὸ ξενύχτισμα τῶν ἄστρων
σὲ ἀπαντοχὴ ἡδονόπαθη τὴν εἶδα . . .

— Εὐπνα! καὶ τῆς Αὐγῆς τὰ μάγια
ρόδινα ξελαγιάσματα τοῦ κλώσαν
ψηλά, μὲς στοῦ γαλάζιου τὰ τρισάγια . . .

Καὶ ρόδα, ρόδα ἀρίθμητα φυτρώσαν . . .

Λές, τοῦ Σααντῆ τὸ Γκιουλιστάν . . .

Στὰ κρουσταλένια

τζαμόφυλλα τῶν σαραγιῶν, μαλαματένια
στράψανε ξόρκια, τὶς ἐρεβιακὲς νὰ λύσουν
τῆς Νύχτας βασκανιές

— Αἰῖ - λαχι - ἰλ - ἀλλάχ!

Τοῦ Ἰσλάμ τὸν ἀμανέ, ποῦ λαγνογέρνει
πρὸς τὰ νερὰ νάγκαλιαστῆ,
στὸ μιναρὲ τοῦ Γκιουλ-τζαμί
νιὸς χότζας σέρνει

Καὶ δίπλα, στοῦ Βεζύρη τὸ σαράγι

τ' ὀλόλευκο — χαρὰ πετρένια —, ἀνοίγει
τὸ πράσινο καφάσι, τὸλο ζούλια,
ἀνοίγει κ' ἡ Βεζύραινα προβάλλει,
πανμορφιὰ τῆς ἐμορφιᾶς, χάρδι τῶν ὄρθρων
πρωτανθισμένο

(Ἔτσι, μὲς τοῦ Πασᾶ τὸ περιβόλι

τὰ πράσινά του φύλλα ἀνοίγουν καὶ προβάλλει
στῆς Χαραυγῆς τὸ μυροξύπνητο τραγοῦδι
τὸ γιασουμί τὸ μεθυμένο . . .)

Καὶ στοῦ χεριοῦ τὸ ἐκστατικὸ ὄνειρολουλούδι
 μὲ τὴ ζεστὰ λευκὴ, μαρμαρινή του γύμνια,
 τὸ ξέσκεπο κεφάλι τῆς στριγγίζει
 μὲ τὴν ξανθοῦλα κόμη, πὺ μυρρίζει
 δροσιὲς λουτροῦ ὀρθρινοῦ καὶ θάμψη . . .

(Σὲ χαρεμιοῦ ἀνθογιάλι φιλντισένιο
 μπαξὲ σουλτανικοῦ μπσυκέτο . . .)

Κι ἀπ' τῶν ματιῶνε τῆς τὸ Μάη τὸ νυχτωμένο
 — πῶχουν τριγύρω τους τὸν πόθο τους βαμένο
 μῶλους τοὺς ἐρωτιάρικους καημούς —
 στὸ νιὸ τὸ χότζα, — ἀλλάχ! ἀλλάχ! . . . πὺ τὴν παιδεύουν
 τὰ δυὸ του χίλια τάλικα καὶ τὰ παρθένα,
 — ἀλλάχ! . . . στὸ νιὸ τὸ χότζα πὺ ἀγαπάει
 φιλιὰ τρελλῶν παλμῶν σκορπάει,
 λάγνα φιλιὰ . . .

Μὰ ἐκεῖνος ξεχασμένος στὸ λευκὸ
 προφήτεμα τῆς προσευχῆς,
 τὰ μάτια του στυλώνει γιὰ νὰ δῆ
 μέσα ἀπ' τὴν πόρτα τῶν μυστήριων, πὺ ἀνοίγεται
 πρὸς τὴν Ἀνατολή,
 τὰ οὐρὶ τοῦ παραδείσου τὰ γυμνά . . .

Καὶ ψέλνουνε μαζύ του — δὲν τάκούς; . . .
 μαλαματένια προσευχὴ
 πρὸς τὸν Θεὸ καὶ τὸν προφήτη τοῦ Θεοῦ,
 τὸ νικητὴ:

— Λεῖ - λαχί - ιλ - ἀλλάχ! . . .

ΒΡΕΧΕΙ . . .

Βαργεστισιὰ λιγόθυμη κ' ὑπνογυρμένη κατσουφιά . . .

Σταχτοὶ καημοὶ ὑψωθήκανε τριγύρω μου,
 σὰν τοῖχοι φυλακῆς . . .

Γιὰ κάπιο κρῖμα βρόχινο, μουντὸ σὰ συννεφιά,
 μοῦ σταίνουνε κρεμύλαν
 ὅσοι πνιγμένοι Στεναγμοὶ . . .

Σὲ λίγο σὰ θὰ μὲ κρεμνοῦν
 μὲ γέλοια θᾶρτουν ἢ Καλή,
 τᾶνθια κ' οἱ φίλοι, γιὰ νὰ ἰδοῦν
 τὴν κιτρινιάρα μου ντροπὴ . . .

Τὸ Μῖσος μου γιὰ ἐμὲ — παπᾶς,
 σὰν ξόδι ὀλόμαυρος, μιλᾶ
 μὲς στὸ κελί, πὺ ἀνατριχᾶ,
 μὲ ἀργόλογα — σβυστὰ κεριά —
 γιὰ τὸν αἰώνιο θάνατον, ὡσὰν
 γιὰ αἰώνια ζωὴ . . .

Κ' ἐγώ, πὺ δὲν ἀκούγω πιά,
 μὲς στὸ στενὸ, στενὸ κελί
 γυρνῶ καὶ σέρνω πίσω μου
 κατάρες μούχλιες καὶ τὴ θλίψη . . .

Καὶ τριγγουν οἱ κατάρες πίσω μου
 — τριγμοὶ δοντιῶν σὲ νύχτιες ὥρες —
 καὶ πάντα ἢ θλίψη εἶναι βουβή . . .

ΑΠΛΑΣΤΟΙ ΚΟΣΜΟΙ . . .

Κυλᾶνε

Κύματα — κόρφαι σὲ γυμνωμένο ποιτολάγγεμα . . .

ξέστηθες σκέψεις σὲ λαγνὴν ἀπαντοχὴ . . .

σὲ ἀτέρμονη μουσα ἐπικὴ

ρίμες ἠρώϊσες . . . —

κυλᾶνε κύματα ὠκεανῶν: δαρμοὶ

ιδεῶν σ' ἔργο ὠκεάνειο καὶ χαμοὶ

στάπειρα τῶν ἀπείρων

Κυλᾶνε

Κύματα . . . Σύννεφα — βουβὰ θυμόλογα

τὴ μουντοσύνη κυνηγώντας πᾶνε

κι ὄλο κυλᾶνε . . .

καὶ σκέψεις βρυκολάκων ὄλες ἄρνηση . . .

φοβέρες γιὰ τὸ φοβερό . . . κι' ἀνατριχιάσματα

νύχτια σὲ πλάσματα

τοῦ Ἐρέβους καὶ τῆς Μπόρας . . . —

κύματα κυλᾶνε, σύννεφα: δαρμοὶ

ιδεῶν σ' ἔργο ὠκεάνειο καὶ χαμοὶ

στάπειρα τῶν ἀπείρων . . .

Κι ὄλουθε μιὰ πνοὴ Βοριᾶ — ἐπικὰ λαλήματα

μὲ λυρικά δεσίματα —

καὶ πάντα μιὰ ἀλλαγὴ:

Θυμοί, ιδεῶν δαρμοί, χαμοὶ μὲς στάπειρα . . .

Κύματα καὶ σύννεφα κυλᾶνε . . .

Κι ὄλα βουβὰ — ξυπνὴ σιωπὴ . . .

Κι ὄλα — ξαγρυπνισμένον ὄραμάτισμα

κόσμων μελλόμενων στὴ φαντασία τοῦ πλάστη τους...

Κυλᾶνε . . .

ΔΗΜ. Ν. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ

1919.

ΓΙΑ ΤΗ ΡΩΣΣΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ

Ἐστερα ἀπὸ τὸ θαυμαστὸ ἄνθισμα τοῦ ρωσικοῦ λυρισμοῦ, στὶς ἀρχὲς τοῦ XIX αἰῶνα, ἄνθισμα ποὺ συνειθίσαμε νὰ τὸ καταλαβαίνουμε κάτω ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Pouschkine καὶ τῶν ποιητῶν ποὺ τὸν τρογύριζαν, φάνηκε πὼς ἡ λυρική φλέβα τῆς λογοτεχνίας μας, ἀδυνάτισε. Λίγο μετὰ τὸ θάνατο τοῦ Pouschkine, πέρασε τὸ ποιητικὸ στάδιο τοῦ Lermontoff, γεμάτο λαμπράδες, μὲ τὴν ταχύτητα μετέωρου (1838-1841). Στὰ 1850 ὁ Tutceff πέτυχε τὴν καλλίτερη ἐποχὴ τῆς δημιουργίας. Ἡ ποίηση αὐτοῦ τοῦ λυρικοῦ, ἐκπληκτικὰ βαθύτατη καὶ γλυκεῖα, ὄχι μονάχα δὲν ἄφησε σχολή, ἀλλ' οὔτε τὸν ἀντίκτυπότης ἤυρε μέσα στὶς ἀπέραντες σφαῖρες τῆς ρωσικῆς κοινωνίας, ποὺ ἦταν τότε ἐντελῶς ἀδιάφορη γιὰ τὴν τέχνη. Ἀργότερα ἀκόμη ἀκούστηκαν τὰ γεμάτα ζοῆ τραγούδια τοῦ Foeth, οἱ παλλόμενες καὶ συχνὰ θαυμαστὲς ἐμπνεύσεις τοῦ Maïkoff, τοῦ A. Tolstoi, Polonsky, καὶ τέλος οἱ στοχασμοὶ τοῦ W. Soloviev, μαθητοῦ τοῦ Foeth. Ἀλλ' αὐτὲς οἱ φωνὲς μνησκῶν ἀποξενωμένες, καὶ ἐν μέρει χάνονταν μέσα στὸ κενό. Ἀπὸ τὸ 1880 παρατηρεῖται στὴ ρωσικὴ ποίηση μιὰ βαθειὰ decadence. Σ' αὐτὴν τὴν ἐποχὴ κανένας πιά δὲν ἐνδιαφέρεται γιὰ τοὺς στίχους: οἱ ἴδιοι οἱ ποιηταὶ ἔχουνε ξεμάθει τὸ métier. Ὅσο γιὰ τὸν ἀναγνώστη, φαίνεται πὼς εὐχαριστεῖται στὶς κοινότερες ταυτολογίες, καὶ στὰ στιχουργήματα τὰ πιὸ ἀπλοῖκα καὶ ἀνούσια.

Τὴν ἀναγέννηση τὴν ἔχουμε κατὰ τὸ 1890. Ὁ ρωσικὸς λυρισμὸς ὀφείλεται ἐν μέρει στὴ βαθειὰ μελέτη τῆς νέας ποίησης τῶν λαῶν τῆς δύσης, κυρίως τῆς Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας. Οἱ νέοι Ρῶσοι ποιηταὶ μαθαίνοντας τὴν ποίηση τῶν προσηραηλιτῶν ἄγγλων καὶ τῶν πρώτων Γάλλων συμβολιστῶν προσπάθησαν νὰ πάρουν τὰ ὡς πρὸς τὸν στίχο καὶ τὴν ἰδέα εὐρήματα ἐτούτων καὶ νὰ τὰ ἐγκλιματίσουν στὴ δική τους φιλολογία. Ἐτσι σηκώνοντας, μὲ θέρη, ζητήματα ποὺ οἱ προγενέστεροι τους δὲν τολμοῦσαν νὰ τ' ἀγγίξουν στὸ στίχο, προσπάθησαν νὰ φαρδαίνουν τὸν κύκλο τῶν κατάλληλων γιὰ τὴν ποίηση θεμάτων, νὰ σφίξουν καὶ λαγαρίσουν τὸ ρωσικὸ στίχο μὲ τέτοιο τρόπο ποὺ νὰ μπορεῖ νὰ ντύσῃ τὰ πιὸ σύνθετα καὶ τὰ πιὸ λεπτὰ συναισθήματά.

Οἱ πρωτεργάτες σ' αὐτὸν τὸ δρόμο ἦταν οἱ συγγραφεῖς οἱ συναγμένοι γύρω στὴν ἐπιθεώρηση τῆς Πετρούπολης: «Ὁ Μηνυτῆς τοῦ Βορριᾶ» οἱ κ. κ. Mérejkowsky Minsky, ἡ κ. Zénaïde Hippus καὶ ὁ κ. Fédor Sologoub. Ὁ κ. Mérejkowsky, ἕνας ἀπὸ τοὺς πρώτους, ποὺ ἀνάφερε τὸ ὄνομα τοῦ Verlaine μέσ' στὴ φιλολογία μας, ἔδωκε ὠραιότατες μεταφράσεις τοῦ Edgar Poe, ἐνῶ ἀπ' τὶς ἰδέες τοῦ Nietzsche ἐμπνέονταν στοὺς ἀλάθευτα συνθεμένους στίχους του. Στὸ Mérejkowsky ἐπίσης χρωστᾶ ἡ Ρωσσία καὶ τὸ ξανάνθισμα τῆς λατρείας τοῦ Pouschkine. Ὁ N. Minsky συγγραφέας βαθυστόχαστων ποιημάτων, μετέφραζε τὸ Maeterlinck καί, μὲ τὴν

δξύτητα τοῦ φιλοσοφικοῦ του πνεύματος, ἄπλωσε σὲ σειρά ἄρθρων καὶ δοκίμιων μιὰ καινούργια ἀντίληψη ἢ ὁποία ξανάφερεν τὴν αἰσθητικὴν στὴν σειρά τῶν ἀπόλυτων ἀξιῶν. Οἱ στίχοι τῆς κ. Z. Hipprius καθέφτιζαν μέσ' στὴ λεπτολογημένη κοιμήθητά τους, τὴ βαθειὰ καὶ νεωριστικὴ ψυχὴ τῆς. Ὁ Sologoub ποιητῆς δυνατὸς καὶ περιεκτικὸς, ποὺ ἐπίσης μᾶς ἔδωκε μιὰ ὁλόκληρη σειρά ἀπὸ θαυμαστὰς μεταφράσεις τοῦ Verlaine, ἐνσάρκωνε στὰ πρῶτά του ποιήματα τὴς σκοτεινῆς γενέσεως τῆς ζωῆς καὶ ἀποκάλυπτε τοὺς ὕμνους τοῦ Θανάτου καὶ τῆς Ἀμαρτίας.

Κάμποσα χρόνια ἀργότερα φάνηκαν στὴ Μόσχα οἱ ποιηταὶ οἱ συναγμένοι γύρω, στὴν ἐκδοτικὴν ἐταιρεία: «Ὁ Σκορπιός» ὅπου ἐπίσης ἔβγαλε ἢ ἐπιθεώρησε τοὺς «Ἡ Ζυγαριά». Πρωταίτιοι αὐτοῦ τοῦ κινήματος ταιριάζει νὰ δειχνοῦν ὁ κ. Balmont καὶ ὁ συγγραφέας ἐτούτων τῶν λίγων σελίδων. Ὁ C. Balmont προτίμησε νὰ ἀφιερωθῆ στὴ μελέτη τῶν ἀγγλῶν ποιητῶν καὶ ἀπ' αὐτὸ ἡ φιλολογία μας πλουτίστηκε μὲ ἀκέραιες μεταφράσεις τοῦ Shelley καὶ τοῦ Ed. Poe. Στὰ ποιήματά του ὁ Balmont ἔφθασε ἕνα βαθμὸ μελωδίας ἀγνωστο, ὡς τότε, στὸ λυρισμὸ μας. Ποιητῆς ὅλος nuances, γητεύει τὸν ἀναγνώστη μὲ τὴν ἐξαιρετικὴ μουσικὴ τοῦ στίχου του, καὶ φαίνεται ὅτι καινούργιος Ὀρφεὺς, αὐτὸς ὁ γητευτῆς βιάζει καὶ τὰ λιθάρια ἀκόμα νὰ πάλουν καὶ νὰ κινοῦνται στὸν ἦχο τῆς λύρας του. Ὅσο γιὰ τὸν συγγραφέα αὐτῶν τῶν σελίδων, ἀφήνοντας σ' ἄλλους τὴ φροντίδα νὰ ἐκτιμήσουν τὴν ἀξία τοῦ ἔργου του, νομίζει ὅτι μπορεῖ νὰ δηλώσῃ ἔδῳ πὼς βοήθησε ἀρκετὰ τοὺς νέους ῥώσους συγγραφεῖς νὰ μυηθοῦνε στὴ γαλλικὴ ποίηση τοῦ XIX αἰῶνα. Τοῦ ἴδιου ὑπάρχουν, σὲ χωριστοὺς τόμους μεταφράσεις τοῦ Verlaine, Verhaeren, Maeterlinck, κ' ἕνα ἰδιαιτερο σύγγραμμα ἀφιερωμένο στοὺς Γάλλους σημερινούς ποιητῆς. Ἐκτὸς ἀπ' αὐτὰ δημοσίεψε ἀφθονὰ χρονικά, ὅπου βρίσκονται σχολιασμένες οἱ πιὸ καρποφόρες ἰδέες τοῦ Mallarmé, ὅσον ἀφορᾷ τὸ σύμβολο.

Λίγο ὑστερότερα σ' αὐτὸν τὸν ὄμιλο ἦρταν οἱ κ. κ. André Biély καὶ Alexandre Blok. Στὴ ῥωσικὴ ποίηση ἔφεραν μιὰ καινούργια τάση: τὸ Μυστικισμὸ. Στὰ σκεφτικὰ ποιήματα τοῦ A. Blok: «Γιὰ μιὰ ὠραία κυρία» καὶ στοὺς φλογόδικους στίχους, λίγο ἀκατάστατους, ἀλλὰ τυφλωτικούς, τοῦ André Biély τοῦ ἐξαιρετικοῦ δημιουργοῦ τοῦ ἐλευθέρου στίχου, ἕνα εἶδος νοσταλγίας τοῦ Αἰώνιου ἐκφράζεται. Ἐκτὸς τούτου τὰ ποιήματα τοῦ Biély εἶναι ἀξιοσημειωτὰ καὶ γιὰ τὴ φρεσκάδα τοῦ λεξιλογίου, ποὺ μεταχειρίζεται ὁ ποιητῆς, δημιουργώντας τοὺς πιὸ τολμηροὺς νεολογισμοὺς ἢ ἀποδίδοντας στίς λέξεις μιὰ καταργημένη σημασία.

Ὁ κ. W. Iwanoff ἄρχισε τὸ λογοτεχνικὸ του στάδιο ὅταν δὲν εἶτανε πιὰ πολὺ νέος. Ἐφοδιασμένος μὲ μιὰ ἐγκυκλοπαιδικὴ πολυμαθία, γνωρίζοντας σ' ἕνα ἀξιοσημειώτο βαθμὸ τὸν ἀρχαῖο κόσμον, ἔφερε στὰ γράμματα τὴ δύναμη καὶ τὴν δξύτητα ἐνὸς πνεύματος βαθυοῦ καὶ πλούσιου ἀπὸ πείρες. Αὐτὸ δὲν ἀφήνει τὰ ποιήματα νὰ ἐκτελεστοῦνε μ' ὅλη τὴ φωτιὰ τοῦ

πάθους, καὶ δείχνει τὸν ποιητῆ ἕνα τολμηρὸ νεοτεριστὴ στὴν πρόζα. Εἶνε χυμένη, στὸ ἔργο τοῦ Iwanoff μιὰ σοφία φτασμένη σὲ ὠριμότητα, μιὰ θέληση ἀγέρωχη, ἕνας ἀνεξάντλητος καὶ πάντα νέος ἐνθουσιασμός.

Ἐξω τῆς λογοτεχνικῆς κίνησης, κρατιέται, περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλον, ὁ I. Annensky, ἀφοσιωμένος ἐπίσης στὴ λατρεία τῆς ἀρχαιότητος. Ἦτανε καθηγητῆς στὸ πανεπιστήμιον τῆς Πετρούπολης. Ἡ ποίηση του δὲν ἄρχισε νὰ ἐκτιμῆται παρὰ μετὰ τὸ θάνατό του στὰ 1910. Ὁ Annensky εἶναι ποιητῆς impressionniste, τοῦ ὁποίου τὰ ποιήματα παρουσιάζουν περισσότερο ἀπὸ ἀναλογία μὲ τὰ Jadis et Nagueire τοῦ Verlaine. Ἄλλως τε μετέφρασε τὸν Verlaine καὶ ἄλλους πολλοὺς Γάλλους ποιητῆς.

Ἡ γενεὰ ἢ πιὸ τελευταία, ὡς πρὸς τὴν ἡλικίαν ἢ ὡς πρὸς τὴ χρονολογία τῆς παρουσίας της στὰ γράμματα, περιέχει τὰ ὀνόματα τῶν M. Kouzmine, Volosckine, N. Goumilev καὶ A. Tolstoï. Ὁ Kouzmine ὅλος ποτισμένος ἀπ' τὸ Γαλλικὸ πνεῦμα τοῦ XVIII αἰῶνα ἔγραψε ἐξαιρετὰ ποιήματα, ποὺ συχνὰ προβάλλουν θελκτικὰ μὲ τὴ μίμηση τῆς ἀπλότητος. Ὁ Volosckine, ποὺ μελέτησε πολὺ τοὺς Παρνασιακοὺς ἀγαπᾷ νὰ ἐκθέτῃ σοφὰ ἔργα, γεροτελειωμένα, λίγο κρύα, μὰ ποὺ μοιάζουν μὲ σοφοὺς συνδυασμοὺς πολύτιμων πετραδιῶν. Ὁ Goumilev, ποιητῆς βλεπούμενων εἰκότων, ἴσως νὰ μὴ κατορθώσῃ πάντοτε νὰ βρῆσκῃ τὸ καινούργιον, ἀλλὰ τουλάχιστον ξέρει νὰ ἀποφεύγῃ μέσ' στὸ στίχο του τὰ λάθη καὶ τὴν ἀκαταληλότητα τῆς λέξης. Τέλος ὁ A. Tolstoï ἐμπνέεται ἀπὸ τὴν παλιὰ ῥωσικὴ ποίηση καὶ ξαναζωντανεύει σὲ καινούργιες φόρμες τοὺς λαϊκοὺς θρούλους καὶ τραγούδια.

Βέβαια ὁ κύκλος τῶν Ῥώσων ποιητῶν ἀπὸ τὸ 1880—1910 δὲν περιορίζεται σ' αὐτὰ μονάχα τὰ ὀνόματα ποὺ ἀναφέραμε. Πολλοὶ ἀκόμη θὰ εἶχανε δικαίωμα νὰ σημειωθοῦνε. Ἐνα ὀρμητικὸ ἐνδιαφέρον γιὰ τὴν ποίηση, καινούργια εὐρήματα στὸ εἶδος τῆς τέχνης, ἔσπρωξαν στὴ δουλειὰ πολλοὺς νέους ποιητῆς, ποὺ λίγο πολὺ, ὅλοι τους θ' ἀφήσουνε ἀχνάρια στὴν ἱστορία τῆς ῥωσικῆς ποίησης. Ἄν καὶ δὲν κρατήθηκαν πάντοτε πολὺ ἐνωμένοι, καὶ πολὲς φορὲς μάλιστα πήρνε μέρος σὲ φιλονεικίαις σχολῶν, δημιούργησαν ὅμως μιὰ ἐνότητα τάσεως ἕνα γενικὸ ρεῦμα ποὺ φανέρωσε τὸ ῥωσικὸ λυρισμὸ καὶ τὸν ἔφερε ὡς τὸ ἐπίπεδο τοῦ λυρισμοῦ τῶν ἄλλων ἐθνῶν. Καὶ τώρα ὅλοι ἐκεῖνοι ποὺ λάβανε μέρος στὸ κίνημα, μποροῦν νὰ ποῦνε, μετρώντας τὸ παρελθόν, καὶ στήνοντας τὸν κατάλογο μιᾶς πλέριαις περιόδου, ὅτι κάμανε τὸ καθήκον τους. Ὑποχρέωσαν τοὺς συγχρόνους τους νὰ διαβάσουν τοὺς στίχους. Στὴν ποίηση ξανάδωκαν τὴν ὑψηλὴ τῆς σημασία, ζητώντας ἀπ' τὸν ποιητῆ νὰ εἶναι, ὄχι κάποιος ἀξιαγάπητος ἱστοριστῆς νοστιμιάδας, ἄχρητος γιὰ ὅλους, ἀλλ' ἕνας κήρυκας, ὁ φανερωτῆς τῆς καινούργιας ἀλήθειας, αὐτοῦ τοῦ στοίχου ποὺ ἡ νεώτερη ψυχὴ τὸν λαχταρᾷ μὲ τόσο πάθος.

Μόσχα 1912

VALÈRE BRUSSOV

[Μετάφρασις Τ. Α.]

Η ΔΕΚΗΜΗ

Όταν τή φαντάζομαι κάποτε, μοῦ ἔρχεται στό νοῦ ὅπως τήν εἶχα δεῖ τίς μέρες τῆς ἀρρώστιας της, ὅταν, στό κρεβάτι, λιγνή κι ἀνήμπορη, μέ τὰ μαλλιά που σκεπάζανε τὸ σκοτεινὸ τῆς μέτωπο, τήν ἔβλεπα νὰ δέρνεται καὶ νὰ παραμιλᾷ, τυρρατισμένη ἀπὸ τὴ θέρη· κάθε φορά που θὰ τὴ θυμηθῶ, παρουσιάζεται μπροστά μου, ὅπως μοῦ εἶχε φαντάξει τίς στιγμὲς ἐκεῖνες που ἀρρωστημένη, ἄπλωνε τὰ χέρια της γιὰ ν' ἀγκαλιάσῃ κάποιονα στὸν ἀέρα καὶ κατόπι που ἔπεφτε, ἀποκαμωμένη, ἀχαμνή καὶ γινότανε τόσο ἄσκημη, που ἀποφεύγανε νὰ τὴν πλησιάσουν ὅλοι· σίμωνα στό κρεβάτι της ἐγὼ τότες, μὰ κρυβόταν κάτω ἀπὸ τὰ σκελίσματά της, γιατί δὲν ἤθελε νὰ τὴ βλέπω σὲ μιὰ τέτοια κατάσταση — —

Ἔτσι μοῦ φαντάζει πάλιν ἡ Μαρίκα, μέ τὴ φυσιογνωμία που πάγωνε κάτω ἀπὸ τὴ στενὴ ἀσκήμια τοῦ μετώπου της.

Καὶ ἀπὸ μιὰ τέτοια ἀστένεια κατόπι ἔζησε λένε πολλὴν καιρὸ. Ἐγὼ δὲν εἶμαι βέβαιος γι' αὐτό. Ἄλλωστε, ποτές πιά δὲ μπόρεσα νὰ ξαναπαῶ ἐκεῖ νὰ τοῦς δῶ.

Κι ἀπὸ ὅλη τὴ ζωὴ μου ἐκεῖ, μοῦ ἔμεινε μιὰ ἀχνὴ θύμηση μονάχα, που αὐτὲς τίς μέρες, ξαναπῆρε μέσα μου ζωὴ, καὶ μοῦ παρουσιάστηκε μέ πιὸ ζωηρὰ χρώματα. Κι αὐτὴν τὴν ἀνάμνηση που μοῦ ἔμεινε θέλησα νὰ γράψω, ἔτσι ὅπως εἶταν ἀνάλαφρα ἀνατριχισμένα μέσα μου — ἴσως ὅπως καὶ συνέβαινε στὴν πραγματικότητα — Κάτι δίχως ἀρχὴ καὶ δίχως τέλος, μιὰ σύγχυση τῶν ὅσων ἔχω δεῖ σὰν εἶμουνα κοντὰ στὴ Μαρίκα, ὅπως μοῦ γεννηθήκανε, κάποια βράδια, σὲ κάποια ἀσίγητα ἀκρογυῖα, σὰν ἓνα λυπητερὸ παράπονο ὅλων ἐκείνων που δὲ μπόρεσαν νὰ νιώσουνε, πλέρια ὅπως θὰ θέλανε τὴ ζωὴ.

*
**

Τὴν ξαναφέρνω στό νοῦ μου, ὅπως θάτανε τίς νύχτες τοῦ καλοκαιριοῦ, ὅταν μονάχη μνήσκοντας, θάφινε τὸν ἑαυτὸ της, στὰ χέρια τῆς ψυχικῆς της ἀρρώστιας, ὅταν γλωμὴ καὶ λιγοθυμισμένη στὶς λαγαρὲς ἐκεῖνες νύχτες θὰ τέλειωνε σὲ σιγαλινούς λυγμούς, στὰ πρῶτα ἀνατριχιάσματα τῆς μεσονυχτιᾶτικῆς ὥρας· ὅταν θάπερτε στό κρεβάτι της, μέ λυμένα τὰ πόδια, μὴ ἀντέχοντας παραπάνω πιά. Καὶ σὰν κάποια μεσονύχτια, ἔφευγε κρυφὰ ἀπὸ τὴν κάμαρά της — μονάχα μέ τὸ νυχτικὸ καὶ γυμνόποδη — κι ἀπὸ τίς σκάλλες τῆς ταράτσας κατέβαινε στό σκοτεινιασμένον κήπο σιγαλοπάτητα — ἔτσι γιὰ νὰ μένει μόνη, σὰν ἴσκιος μέσ τοὺς ἴσκιους, καὶ κανεὶς νὰ μὴν τῆς θυμίζει τὴν ἀσκήμια της.

Τὰ μεσονύχτια που ὀλότελα σκοτίνιαζε καὶ τὸ φεγγάρι ἔμεινε κρυμμένο μακριὰ πίσω ἀπὸ τὰ σκοτάδια — — Πήγαινε στό ριχτίμι κοντὰ κ' ἔβλεπε ὀλοένα στὰ βάθια τῆς θάλασσας — καὶ τῆς φαινότανε πως στὰ βάθια της ξυπνούσανε σὰ θύμησες, σὰν δράματα, κάποιες γλωμὲς ἀνταύγειες ὄνειρεμάτων τῆς σελήνης.

Ἔτσι πάλι τὴ στοχάζομαι τὴν κόρη ἐκείνη, που δὲ μπορούσε νὰ πονεῖ, μὰ που μόνο ἤθελε γὰ ξέρει ν' ἀγαπᾷ, καὶ νὰ νοιώσει πλέρια τὴ ζωὴ. Ἡ κόρη μέ τὸ στενὸ μέτωπο, ὅπου πρόωρα ἀρχίζαν νὰ χαράζονται οἱ γραμμὲς τοῦ πόνου, ἡ κόρη που τὰ μάτια της σὰν ξεχασμένα κι ἀπρόσεχτα πάντα εἶχανε κάποιες γοργὰ περαστικὲς λάμπεις, καὶ κάποια βλέματα παράξενης ἔντασης. Τὰ μάτια της που τὰ βράδια, στὴν ταράτσα παίρνανε τὴ μακρὺθωρη ἔκφραση τοῦ ἀτέλειωτου — —

Αἰσθάνομαι ἀκόμα τὴν ἀνάλαφρη θλίψη που μοῦ εἶχε κυριέψει, ὅταν εἶδα κάποτε τὴ Μαρίκα, νὰ δακρύζει, μυρίζοντας κάποια βαθιὰ ἄλικο λουλούδια, μέσα σ' ἓνα ἄλικο ἀνθογιάλι.

Κι οἱ μαῦροι φαρδοὶ κύκλοι, που ζώνανε τὰ μάτια της, δὲ θυμοῦμαι νάχανε σβυστεῖ ὀλότελα· τὰ βράδια, σὰν ἔστεκε στό ριχτίμι, καθισμένη στὴν ψάθινη πολυθρόνα, αὐτὴ ἡ μαυρίλα λὲς βάραινε βάραινε, καὶ τὰ μάτια της μένανε πνιγμένα ἀπὸ ἴσκιους — κάτω ἀπὸ τὸ στενὸ τῆς μέτωπο, τὸ κρυμμένο σχεδὸν ἀπὸ τὰ μαλλιά· καὶ δέσποζε στὴ φυσιογνωμία ἐκείνη ἡ κρῦα στενότη τοῦ μετώπου της.

Δὲν εἶτανε οὔτε ἀψηλὴ οὔτε κονιτὴ· εἶτανε μέτρια. Ἀδύνατη πιότερο, ντυμένη συνειθισμένα χωρὶς νὰ εἶναι πολὺ ἄσκημη τὴν πρώτη φορά που τὴν εἶδα, μοῦ φάνταξε μονάχα σὰν κάποια συνειθισμένη ὑπαρξη που εἶχε ἓνα μικρὸ κρυφὸ παράπονο γιατί δὲν εἶταν ὁμορφη, χωρὶς ποτές τὸ παράπονο αὐτὸ νὰ πάρει καιμὰ δύναμη. Κ' ἡ ἀσκήμια της, δὲ μοῦ εἶχε κάνει τόση ἐντύπωση, ἂν καὶ τώρα μοῦ παρουσιάζεται μέ μιὰ μισερη μορφὴ που μέ δίνει μιὰ ἀξήγητη ἀνατριχίλα. Καὶ ἡ ἴδια τῶξερε πως δὲν εἶτανε τόσο ἄσκημη, κ' ἴσως τοῦτο, νὰ τὴν ἀπέλπιδε πιότερο, ἐκείνηνα που μισοῦσε τὸ μέτριο.

Ἀργότερα τὰ κατάλαβα αὐτὰ, ὅσο περνοῦσε ὁ καιρὸς καὶ πάντα δικαίωνα μέσα μου τίς σκέψεις της, χωρὶς ποτές νὰ μπορέσω νὰ τῆς ψυθυρίσω ὁ ἴδιος ὅλην τὴν τραγικότητά τους.

Θυμοῦμαι τίς μέρες τοῦ βαρεμοῦ της, ὅταν ἔβλεπε νὰ τριγυρνᾷ στό σπίτι ἐκεῖνος που εἶχε τὸ ἴδιο στενὸ μέτωπο σὰν καὶ ἐκείνηνα, ἐκεῖνος που τὴν εἶχε πλάσει.

Τὸν κύταζε καὶ κάρφωνε τὰ μάτια της ἐπίμονα καὶ νευρικὰ στὰ μάτια τοῦ πατέρα, καὶ τὸ τρέμουλο τῶν χειλιῶν της τὸ ἔκρυβε μέ λίγα λόγια που θὰ χαμώνουνταν πως λέει. Ἡ ἀρρωστὴ ἴσκιωμένη

ματιὰ της, ἐκείνες τὶς μέρες γενότανε πιὸ μακρύθωρη καὶ πιὸ βαρεμένη.

Τὸ βράδι στὸ τραπέζι, ὅταν τρώγανε μὲ τὴ λιγόφωτη λάμπα, οἱ ματιές της γενόντανε πιὸ γεκρικὰ ἐπίμονες, καὶ νόμιζες πως ἔπεφταν ἐπάνω στὸν πατέρα, ἔντονες διαμαρτυρίες ὄλων ἐκείνων που σταύθηκαν ἔξω ἀπὸ τὴ ζωὴ.

Κι ὁ πατέρας, ἀψηλὸς ἄντρας, λιγνός, μὲ μίτια που τὰ μακρὰ ματόκλαδα τὸ δείχνανε πιὸ ἄγριο, ἔμοιαζε πως δὲν ἔνοιωθε τὶς ματιές της Μαρίκας νὰ τὸν βαραίνουν, κ' ἡ ὄψη του ἔμενε πάντα ἀνάλλαγη.

Κι αὐτὴ ἡ ἀνάλλαγη ἔκφραση ἔμοιαζε νὰ εἶναι ἡ ἔκφραση τοῦ πρόστυχου κακοῦ· μὰ συχνὰ μοῦ φαινότανε πως εἶταν μιὰ πονεμένη φυσιογνωμία ἐνὸς κακοῦ που ἀσύνειδα του προσπαθεῖ νὰ κρύψει κάποιους ἀναίτιους λυγμούς. —

Οἱ μέρες τοῦ βαρεμοῦ της που ἔμενε μονάχη στὴν κάμαρά της, γεμάνη στὸ σφὰ κι ὄλοένα ἔβλεπε ὄξω ἀπὸ τὸ ἀνοιχτὸ παράθυρο — καὶ ξάνοιγε ὄξω μιὰ θάλασσα γαλάζια ἀπέραντη που τὶς ὥρες τοῦ σούρουπου, σὰν κυλᾶνε σκοτιδιασμένες οἱ νύχτες ὁμίχλες, μακραίνει, βαθθαίνει καὶ σβύεται ἀτέλειωτη. Καὶ τὸ ἀτέλειωτο θαμπὸ γαλάζιο, τὴς γέμιζε τὴν ψυχὴ της κάποιον ἐρωτόποθο βαρεμό, καὶ τὴς ἔδειχνε τὴν ὑπαρξὴ της ἄδεια, φτωχὴ, — μαδοῦσε λουλούδια στὴν κάμαρά της τότες — καὶ προσπαθοῦσε νὰγκαλιάσει τὴ ζωὴ, ἢ νὰ λησμονηθεῖ, κάπου στὴν ὁμορφιά ἐνὸς ἀτέλειωτου· μὰ δὲν μπορούσε νὰ τὸ κάνει καὶ τὴν ἔπνιγε τὰ στήθια της ὁ θαμπογάλαζος βαρεμός, βαρειά, στεναχωρημένα —

Κάποτε ἔφτανε στὴν ἄκρη τοῦ ἄγνωρου — καὶ κάποτε ἔμοιαζε πως θὰ φιλοῦσε ὀλόχειλα τὴν ψυχὴ της, καὶ τότες ξυπνοῦσε ἀπότομα μέσα της ἡ φυσιογνωμία τοῦ πατέρα, που παγώνει τὰ πάντα μὲ τὴν ψυχράδα τοῦ μετώπου του.

Ἐποσύνειδα της αἰστανότανε νὰ ἀχνοζεῖ στὸν κόσμον τρυγύρω της, κάτι τόσο γαληνεμένο, τόσο σκεφτικὸ — — κι ὅλη ἡ ἀπελπισία τὴς τέτοιας μετριότητος της συγκεντρωνότανε σ' ἓνα καημὸ — που δὲ μπορούσε νὰ κλάψει — σ' ἓναν καημὸ γιὰ τὴν ἀσκήμια της — καὶ τὰ μάτια της γενόντανε πιὸ ἄθωρα, πιὸ ἄτονα — σὰ νεκρά, καὶ πότε πότε ἀσπραφε μιὰ ἀλαργινὴ λαμπηράδα ἀόριστη μέσα τους, καὶ στὰ χεῖλια ἀχνοχαράζονταν οἱ τρεμουλιές γραμμὲς τῶν θρήνων που φοβοῦνται νὰ φανοῦν καὶ που δὲν ἐλπίζουν — καὶ τὸ σκοτεινὸ σκεφτικὸ της μέτωπο ἀσχημίζοντας τὸ πρόσωπο ὄλο —

Αὐτὲς τὶς μέρες πάντα μ' ἀπόφενγε καὶ δὲν ἤθελε νὰ τὴ βλέπω. Κάθε φορὰ που τὰ βλέμματά μου θὰ πέφταν ἀπάνω της τόνοιωθε ἀμέσως καὶ γυρίζοντας πρὸς ἐμὲ μοῦ τὸ ἀπαγόρευε μ' ἓνα γνέψιμο

τῶν μιτιῶν που μόλις φαινότανε. Κι ἂν τύχαινε νὰ μιᾶ μαζί μου, θὰ κυτάγαμε κάπου ἄλλοῦ — κάπου στὸν οὐρανὸ, κάπου στὴ θάλασσα. Τὰ βράδια, τὴν ὄρι που ὁ οὐρανὸς σκεπάζεται ἀπὸ θολοὺς διάφανους ἀτιμούς, ἂν εἶμαστε μαζί, μοῦ πρόσταζε σκεδὸ νὰ φύγω ἀπὸ κοντὰ της, μὲ τόση ἐπιμονὴ που συχνὰ παραξενεύομουν. Μὰ κατάλαβα πως φοβότανε τὴν νύχτα νὰ βρῆται μαζί μου, μήπως ὅταν μέσα στὸ σκοτάδι θὰ φριγεωνότανε ἡ σκέψη της, θὰ εἶχα τὴ δύναμη νὰ βολίσω τὴν ὑπαρξὴ της καὶ νὰ ζήσω τοὺς λογισμοὺς της.

Δὲ θὰ τὸ ἤθελε αὐτὸ καὶ προσπαθοῦσε πάντα νὰ κρύβει κάθε τι που θὰ τὴ φανέρωνε.

Τὰ βράδια πάντα γύρευε νὰ μένει μόνη μὲ τοὺς ἴσκιους, καὶ πολλὲς ὥρες τὴς νύχτας τὶς περνοῦσε μὲ τοὺς ἀτέλειωτους ἴσκιους τὴς θάλασσας —

Ἡ κάμαρά της ἔβλεπε στὸν κήπο, καὶ εἶχε μιὰ ταράτσα ἀπ' ὅπου βγαίνουν ἐπάνω στὸ ριχίμι. Τὴν εἶχε πάντα στολισμένη μὲ λουλούδια συνήθως κόκκινα, τὰ πιὸ κόκκινα τοῦ κήπου — μέσα σὲ πορφυρὰ ἀνθογιάλια καὶ πάντα στὸ πάτωμα θὰ ἔβλεπε πέταλα λουλουδιῶν μαδημένα.

Ἀντίκου στὸ κρεβάτι ἔστεκε ὁ καθρέφτης βαθῆς, καὶ πλάι στὸ κρεβάτι τὸ τραπεζάκι μὲ λίγα βιβλία καὶ μ' ἓνα ἀνθογιάλι.

Ἐκεῖ περνοῦσε τὶς νύχτες της, ἐκεῖ πέρασε ὅλη τὴν ἀρρώστια της κατόπι. Γιαντὸ, ἡ κάμαρά της, που εἶταν πολὺ μεγάλη καὶ σὰ νὰ κρατοῦσε κάτι ἀπὸ τὴ μέτρια της ζωὴ, συχνὰ μοῦ ξύπναγε μέσα μου κάποια ἄλλα φανερώματα τὴς σκέψης τὴς Μαρίκας, κάποιους λυγμούς ἄγνωρους μου ὡς τότες.

Ἔτσι μοῦ γεννήθηκε ἓνα πρωῖ, στὴν κάμαρά της ἀνάιτα, κάποια παράξενη μὰ καὶ θλιβερὴ θύμηση, πως τάχα εἶχε περάσει μπροστὰ στὰ μάτια μου, ὀλόκληρη μιὰ νύχτα τὴς Μαρίκας—Σὰ λυπητερὸ ὄραμα στίς ἴδιες μου νύχτες, ὀπτασιάζουμα ἀκόμα, τὴ Μαρίκα ντυμένη, γιὰ ὄξω τὸ καπέλο ἀκόμα φορῶντας, νὰ στέκει μπρὸς στὸν καθρέφτη, ταχέλια σφιγμένα, τὰ μάτια ὑπέριμετρα ἀνοιχτά, σὰν ἐξοτατικὰ σὰν τρομαγμένα, προσπαθώντας νὰ βρεῖ μὲ τὶς σκιὲς που πασχίζαν νὰ στριμώξουν στίς κῶχες δυὸ κερὰ, νὰ βρεῖ στὸν ἑαυτὸ της κάποια κρυφὴ ἀνάλαφρη ὁμορφιά, που θὰ κρυβότανε κάπου στὴ φυσιογνωμία, κάποια ὁμορφιά που μόνο ἐκείνη θάξερε πως ἔχει. Καὶ τὴ βλέπω νὰ παρατηρεῖ πολὺ, πολὺ μέσα στὸν καθρέφτη, καρφώνοντας τὰ βλέμματά της στὴν ὄψη της ἐπίμονα, σὰ νὰ ζήτηζε τὴν ἴδια της ψυχὴ, ξαφνικὰ νὰ τρεμάζουσε τὰ μάτια της, νὰ πισωδρομεῖ λαφιασμένη, σαστισμένη, σὰ λιγοθυμώντας φέροντας τὸ χέρι στὰ μάτια της κι ἀφήνοντας μιὰ λιγνὴ φωνή· γιατί τὴς εἶχε φανεῖ

πως διέκρινε στα Ίδια της τὰ μάτια ἀόριστα τὴν κακὴ φυσιογνωμία τοῦ πατέρα της. Καὶ τὴ βλέπω νὰ ξαναπλησιάζει πρὸ ταραγμένη ἀκόμη, καὶ ξίφνου τότες πάλι νὰ κιτρινιάζει πιότερο καὶ τὸ θῶρι της νὰ σβύεται ἀφεγγὸ σὰ μελλοθάνατου που βλέπει, γιατί τώρα εἶδε μὲ τὰ μάτια της, στίς βαθιὰς ἀποσκιούρες τοῦ ἀτέλειωτου καθρέφτη, νὰ σχηματίζεται, νὰ σηκώνεται καὶ νὰ τὴ θεωρεῖ ἡ φυσιογνωμία τοῦ πατέρα μὲ τὴ στενὴ φρόκη τοῦ μετώπου του. Καὶ σβύνοντας τὰ δύο κεριά, γὰ νὰ μένει ὁλότελα στὰ σκοτιάδια καὶ νὰ μὴ βλέπει τίποτα, νὰ της! που σωριάζεται χίμου, τὰ μάτια κλειστά, φοβόμενη μήπως μέσα της γεννηθεῖ ὁλόκληρη ἡ ὕπαρξη τοῦ πατέρα!

Καὶ τὴ βλέπω νὰ σέρνεται στὸ σκοτάδι, βασανισμένη ἀπὸ ἓνα ντελίριω τρόμου, ἀχαμνὴ, μὲ πιασμένη τὴν ἀνάσα, νὰ πνίγει κάτι λυγμούς, καὶ μονάχα πρὸς τὸ πρῶν νὰ πέφτει ἀσύσσωμη στὸ κρεβάτι μὲ λυμένα τὰ γόνατα — Τὴν ἄλλη μέρα πάλι ἐκεῖνος θὰ μούδιαζε καὶ στὴν πραγματικότητα κάθε προσπάθεια ὁμορφιάς.

Οἱ νύχτες της περνούσανε κάποτες ἡσυχες καὶ γαληνές, κάποτε νευριασμένες που ξεσπᾶνανε σὲ μονγγὰ βογγήματα καὶ λυγμούς. Τὰ πρωγιά, στὰ κουρασμένα μάτια της φαινόταν ὅλες οἱ ἀγωνίες της καὶ πολλές φορές, ταπομεσήμερα, ἔπεφτε, χωρὶς δύναμη, ἀπάνω σὲ κανένα σοφὰ γιὰ νὰ συχάσει λίγο.

Πίστευε πως ἔπρεπε νὰ ζεῖ ἔτσι, πως δὲ μπορούσε νὰ ναι ἄλλοιῶς. Εἴξερε πως εἶτανε γεννημένη μέτρια, καὶ θὰ χρειάζονταν πάντα νὰ παθαίνεται ὄντας ἔτσι, καὶ νὰ μοιάζει στοὺς ἄλλους μισερή.

Νὰ ζεῖ πάντα μονάχη μὲ τοὺς μικροὺς καημοὺς της, καὶ μὲ τὶ μικρόψυχα ὄνειρά της.

Λίγο καιρὸ πρὶν ἀρρωστήσει, τὰ πάντα σμίξινε σὲ μιὰ ἀγάπη που δὲ μπορούσε νὰ φτάσει. Πίστεψε σ' ἓνα ἀγαπημένο μακρινὸ, ἀνύπαρχο που ἔκλεινε μέσα του ὅλους τοὺς καημοὺς της καὶ ὅλους τοὺς πόθους της — κάποια τραγούδια που εἶχε νομίσει ὅτι ἄκουε τίς νύχτες, καὶ κάποια λαγγεμένα μάτια που εἶδε νὰ λάμπουν καὶ τίποτε ἄλλο. Ὅλα τὰ τρεμουλά ὄνειράτα που εἶχε φανταστῆ σμίξανε σὲ μιὰν ἀγάπη που δὲν ὕπαρχε —

Εἴχαμε φτάσει στὰ μέσα τοῦ καλοκαιριοῦ — — — —
Κάποτε κάποια ἀόριστα χαμόγελα γαλήνης ἐνός ἀφταστου ὄραμάτου — — — — ἀφέντισα μιὰς λιγνῆς θλίψης, ζοῦσε κοντὰ στὸν πατέρα της μὲ τὸ στενὸ μέτωπο. — —

Καὶ ξεκολουθούσανε τὰ πόβραδα, οἱ ματιές νὰ εἶναι σὰν ἀπορημένες, νὰ βλέπουν καὶ νὰ σφαινοῦνε κατόπι νυσταγμένες, καὶ τὰ δάχτυλα νευρώδικα νὰ μοιάζουν που ὄλο χαδεύουν —

Ὅλα τώρα ἓνα ἓνα σβυοῦνται καὶ σμίγουν σ' ἓνα τραγικὸ

παράπονο τοῦ μέτριου, ὅσο που ξυπνᾷ μέσα μου πάλι ἡ Μαρίκα ἀρρωστη, τυρανισμένη ἀπὸ τὸν πυρρετὸ καὶ κατόπι νὰ μένει ξεχασμένη ἢ ἴδια χάνοντας τὴ σκέψη της, ἀνάμεσα στοὺς ἀνθρώπους —

Καιρὸς πέρασε που ἔμεινε σιὸ κρεβάτι, δὲ θὰ πῶ ὅμως τίποτα γιὰ τὴ ἀρρώστια της. Ὑστερα, τὴ βλέπω νὰ ξανασηκώνεται ἀπὸ τὴν ἀρρώστια, πρὸ ἀδύτατη, πρὸ βαρεμένη ἀκόμη. Κι ἀπὸ τότε πιά ὅλες οἱ μέρες της περνούσανε ξεψυχισμένες, ὁλόενα που λένε πως πεθαίνουν καὶ πάντα ἀχνοζοῦνε.

Καὶ τέτοιοι περνούσανε πιά οἱ καιροὶ δίχως ζωὴ καὶ βαρεμένοι. Οἱ ζέστες τοῦ καλοκαιριοῦ βάσταζαν γιὰ λίγο ἀκόμα, καὶ ἄτονες οἱ νύχτες περνούσανε. Ὅλοπόρφυρα λουλούδια πλημύριζαν τὸν κῆπο που τίς νύχτες μόλις ἀνάσαινε, πλακωμένος ἀπὸ ἓνα ἄγνωρο βάρος

Μιὰ ἐποχὴ πρὸ νευριασμένη, πρὸ ἀρρωστιάρα — λιγνὴ μὴ μπορώντας νὰ περπατήσει πολνώρα, σιὰ λίγα βήματα που κάνει τὴ βλέπω νὰ κάθεται γλήγωρα, μὲ πιασμένη τὴν ἀναπνοὴ της. Τώρα που οἱ ζέστες ἄρχισαν νὰ περνοῦν καὶ νὰ ἔρχονται νὰ κρῦο ἀεράκια τοῦ φθινοπώρου ἔβγαινε συχνότερα στὸν κῆπο.

Κάποιες τριανταφυλλιές — ἀδύνατα ξεσπυθίσματα ὑπάρξεων μελλοθάνατων — φουσκώνανε καὶ πάλι, κ' ἔβλεπε ἀνάρια ἀνάρια μπουμπούκια τριαντάφυλλων νὰ σχηματίζονται. Τώρα σκοτίνιαζε νωρίς, κ' οἱ σκιές πρὸ ὑγρῆς ἀπλώνονταν στὸν κῆπο. Αὐτὰ τὰ πρῶτα ἀεράκια, τὴν εἶχαν βρεῖ ἀδύνατη καὶ ἀποκαμωμένη.

Μοῦ μένει τώρα στὸ νοῦ ἡ Μαρίκα, μὲ τὴ χλωμὴ φυσιογνωμία που σιγὰ σιγὰ ἔχανε ὁλότελα τὴ δύναμη νὰ ξετάζει, νὰ μπορεῖ νὰ μισεῖ καὶ νὰ παθαίνεται.

Ἐκεῖνες οἱ βιαστικὲς λαμπηράδες που φωτίζανε λίγο τὴ φυσιογνωμία της εἶχανε σβύσει πιά καὶ οἱ ματιές που ἔριχνε στὸν πατέρα, δὲ δείχναν τίποτα τώρα. Κάθε λαχτάρα καὶ κάθε ἀγάπη μέσα της ἔξεθώρησε, καὶ ὅλες οἱ θλίψεις της σμίξανε σὲ μιὰ θλίψη, που δὲν εἶχε τὴ δύναμη νὰ φανερωθεῖ στὴν ἐκφραση της. Δὲ μπόρεσε πιά νὰ νοιώσει τὴν ἀπελπισία της τόσο, ὅσο τίς φορές που πρωτοκατάλαβε τὴ μετριότητά της.

Γιατὶ ὕστερα ἀπὸ τὴν ἀστένια της ἔμεινε οὐριασμένη ἀπ' ὅλα, σιωπηλὴ, ὁλόενα ἀπορώντας. Μονάχα στὰ μάγουλά της που εἶχανε βαθειοχαραχτεῖ ὅλες οἱ ἀπελπισιές τοῦ μέτριου.

Ἀπὸ τότες — ἐποχὴ κρύφιας ψυχικῆς ἔντασης. μοῦ μένει μιὰ συγχισμένη θύμηση που προσπαθῶ νὰ ξεδιαλίσω.

Κάποια ἀπὸ τίς ἐξαδέρφες της — ἡ Λίντια που γιὰ λίγο καιρὸ ἔμεινε μαζί της, παρουσιάζεται μπροστά μου. Ἐνα ὁμορφο κορι-

τσάκι νεότερο από τή Μαρίκα, που ποτές δεν ξέφυγε τό χαμόγελο από τὰ χείλια της. Ὡς δεκαεφτά χρονῶ, λεπτοκαμωμένη, μὲ μάτια ὑγρά, που ἔμοιαζε πάντα δακρυσμένη, μὲ χείλια που εἶχαν τὴν πορφυράδα γαρούφλων ζεσταμένων ἀπὸ τὸν ἥλιο, πάντα βαριά κὶ ἀργασέλευτη, ἔτσι τὴ θυμοῦμαι.

Τὸ χαμόγελό της, εἶτανε μιὰ ἐκδήλωση ξακολουθητικῆς ἀπόλαυσης τῶν πάντων καὶ ζητοῦσε νὰ ξεκουράζει τὰ μάτια πάντα σὲ κανένα ἄπειρο.

Κάποτε τὰ βράδια, ἔπιανε μιὰ πὸ λαγαρὴ ἔκφραση ἀπόλαυσης καὶ τότες μακρυνὰ μοῦ θύμιζε στὰ βάθια τῶν ματιῶν της τὴ φυσιογνωμία τῆς Μαρίκας, καὶ μοῦ θύμιζε τὶς λαμπηράδες που γοργοπερνούσαν ἀπὸ τὰ μάτια τῆς ἄσκημης.

Τὰλόσπερα, τὰ μεγάλα γαληνὰ μάτια τῆς Λίντιας, ξεκουράζονταν πάντα κάπου ἄλλοῦ — κὶ ὅλο ἔμοιαζε νὰ βλέπει κάτι. Καὶ στὸ πρόσωπό της βασιλευε μιὰ γαληνὴ ὁμορφάδα, μιὰ νοσταλγία ἐκείνων που ποθοῦσε.

Ξαναπορουσιάζεται ἡ Λίντια μπροστὰ μου ἔτσι — κὶ ἀμέσως στὸ πλάι ξαναφανταίνει πὸ ἄσκημη, πὸ μέτρια, μὲ τὴ φυσιογνωμία που ἔμοιαζε μισερὴ — ἡ Μαρίκα ἢ κόρη τοῦ πατέρα μὲ τὸ στενὸ μέτωπο.

Τὰ ἰσκιωμένα μάτια τῆς Λίντιας τὸ φωτεινὸ ἀνοιχτὸ μέτωπο της τὸ στολισμένο μὲ πλούσια μαλιά. Τὰ μῦθρα μάτια τῆς ἄλλης, καὶ τὸ ζοφερὸ στενὸ της μέτωπο, πνιγμένο ἀπὸ φουντωτὰ μαλιά. Κ' ἢ ἤρεμη ἔκφραση τῆς Λίντιας, καὶ τὰργοκινήματά της, γεμάτα ἤσηχο βαρεμὸ, — κὶ ὅλα ὀλοένα σμίγουνε πάλι καὶ βλέπω τὴ σιλουέτα τῆς Μαρίκας νὰ γλιστρᾷ στὸ σκοτάδι, καὶ νὰ χάνεται ὀλότελα — καὶ νὰ ξαναγεννιέται ξάφνω, πὸ βαθιὰ ἄσκημη πὸ θλιβερὴ, μὲ πὸ στενὸ μέτωπο.

Ἡ Λίντια ἔμεινε πάντα κάτι παράξενο γιὰ τὴν ἄσκημη — Καὶ τούτῃ νόμιζε, — σχεδὸν εἶτανε βέβαιη — πως εἶχαν ἀνάμεσα τους κάποια ἀμεσότερη συγγένεια, πως ἴσως νάτανε οἱ κόρες τοῦ ἴδιου πατέρα — κ' ἤξερε πως ἐκεῖνος που τὴν εἶχε κάνει τόσο ἄσκημη, θὰ μπορούσε νὰ γεννήσει ὅμοια κοὶ μιὰ ἀδελφὴ της ὁμορφῆ. Γιατὶ κὶ ὅλας, ἴσως νάχανε καὶ μιὰ βαθιὰ ὁμοιότητα ἀναμεταξὺ τους, ἢ Λίντια καὶ ἐκείνη.

Ἡ Λίντια δὲν πρόσεχε τὴν ἄσκημη. Κάποτε τὴ θεωροῦσε, καὶ ἴσως τὴ λυπότανε λίγο μὰ συνήθως εἶτανε ἀπασχολημένη μὲ τὸ ἑαυτὸ της. Κ' ἢ τρεμούλα τῶν χειλιῶν τῆς Μαρίκας, δὲν ἔδειχνε γι' αὐτὸ κανένα μῖσος παρὰ τὴν ἴδια ἀπελπισιὰ που δὲν ἔλιπε — κὶ ἀγαποῦσε πάντα τὴ Λίντια,

Μιὰ μέρα, που βρισκόντανε κιδισμένες στὶς ψάθινες πολυθρόνες τοῦ ριχτιμοῦ, κάτω ἀπὸ ἓνα πλάτανο, διαλογίστηκε νὰ μιλήσει μὲ τὴ Λίντια πὸ ἀνοιχτὰ, νὰ τῆς πῆ, ἐκείνῃς, ὅλες τὶς λαχτάρεις, καὶ τοὺς βαρεμένους καημοὺς της γιὰτὶ μόνη ἐκείνη θὰ μπορούσε ἴσως νὰ τὴν καταλάβει. Μὰ δὲ δυνήθηκε νὰ τὸ κάνει γιὰτὶ μόλις γύρισε πρὸς τὸ μέρος της, καὶ τὴν εἶδε ἔτσι φεγγόβολη, βυθισμένη σὲ κάποιο γαλάζιο της ὄνειρο, φοβήθηκε μήπως τὰ μάτια που ὅλο φέγγανε δὲ θὰ τὴν προσέχαν, μήπως τὰ χείλια που τὰ εἶχε ἀλικοβάψει ὁ Πόθος δὲ θὰ τῆς ἀποκρινόντανε. Καὶ χαμήλωσε τὸ κεφάλι κὶ ἔπεξε μ' ἓνα μαντηλάκι, ξικολουθώντας μιὰ ἀρχινισμένη ὀμιλία, καὶ ἀρχίζοντας νὰ πιστεύει πως θάπρεπε μονάχα νὰ τὴν ἀγαπᾷ ἀπειριόριστα χωρὶς ἐκείνη νὰ τῆς χαρίσει ποτές κανένα της λόγο.

— Ἐβλεπε ἔτσι τὴ Λίντια, ξεχασμένη στὶς γαλάζιες σκέψεις της καὶ προσπαθοῦσε καὶ κείνη νὰ φτάσει τὰ δράματά της — καὶ μέσα της ὀλοένα ξυπνοῦσε ἢ φυσιογνωμία τοῦ πατέρα — κὶ ὅλα ξέχρωμα, ἀθόρυβα, σωπασμένα.

Κατόπι, ὅλα μπλεγμένα σ' ἓνα ἀρμονικὸ μέρδεμα — — — Τὸ φθινόπωρο ἔφτασε. Τὰ ρόδα εἶχαν ἀνοίξει, πὸ ἄρρωστα, πὸ κόκκινα, μὲ πὸ βαριεὲς μυρωδιές.

Ὅλα μοσχοβολοῦσαν πολὺ, πολὺ — — Καὶ τὴ Μαρίκα, τὴ βλέπω νὰ χάνεται μέσ' στὶς ὀμίγλες προχωρώντας, κάποιο σούρουπο, σ' ἓνα μονοπάτι πνιγμένο ἀπὸ δέντρα — — καὶ ἔτσι σιγὰ σιγὰ, χλωμαίνει, χλωμαίνει, καὶ χάνεται σ' ἓνα πονεμένο ὄνειρο.

Δὲ μοῦ μένουνε πιά παρὰ κάποιες θύμησες που σαστίζουν, κάποια σκέρτσα ἀνάψυχα καὶ δάκρια βουβά' κάποιες προσπάθειες νὰ ζεῖ διάφανα καὶ χαμογέλια φοιχτὰ στὴν ἄσκημια τους — κὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριὰ τὸ καθάριο γέλιο τῆς Λίντιας, τῆς κόρης που εἶχε τὴ βαριὰ ὁμορφιά τῶν φθινοπωριάτικων λουλουδιῶν που ὀλοένα προσμένουν ἓναν ἀργοπέθαντο θάνατο.

Νύχτες που περάσανε πάλι ἄϋπνες, σκορπώντας πέταλλα τῶν τριαντάφυλλων στοὺς ψυχροὺς ἀνέμους — καὶ ξαγρυπνησμένα πρῶγιά —

Κὶ ὁ πατέρας, ἀνάλλαγος που ἔμοιαζε νὰ μὴ νοιώθει τίποτα, σὴναινε πάντα.

Ἡ Μαρίκα τὸν ἔβλεπε πὸ ξέθωρα, ἄτονα — — σὰ νεκρὴ — —

Ἐνα προῖ ἔφυγε ἢ Λίντια γιὰ μιὰ μεγαλούπολη, ὅπου τὴν προσκαλοῦσαν συγγενεῖς της — — Ἡ ἄσκημη ἔμεινε ἀπὸ τότες μόνη, γιὰ πολὴ, γιὰ πάντα — — καὶ τὴ βλέπω νὰ χάνεται ἀνάμεσα στὶς ὀμίγλες προχωρώντας ἓνα βράδυ σ' ἓνα σκοτεινιασμένο μονοπάτι τοῦ κήπου, πνιγμένο ἀπὸ φυλλωσιὰς φουντωμένων δέντρων

Πόλη, Μ.ίης, 1919

ΑΙΜ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ.

C. BALMONT.

ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΦΘΙΝΟΠΩΡΟΥ

Τὸ σκοτάδι ἀπλώθη τ' ἀργό.
Τὶ τώρα σκοτεινιάζει. Ποῦ νᾶσαι!
Τὸ παράθυρο τώρα σφαλνῶ.
Τὰ παλιὰ μας — θυμᾶσαι;

Χρυσομίνα τὰ βράδνα σὲ στεφάνια ρουμζίνια
χάδια μούχρωμα — κι ἄσμα βουβό.
Τὰ πολύχρωμα παγώνια ἐκεῖνα,
μὲ ντανιέλς λεπτιές κρινολίνα,
σιλουέτες γιγάντων καὶ κρῖνα
σιῶν συγγέφων τὸ σκόρπιο σωρό.

Ὅμως τώρα πληκτικὴ
στεναχώρια ὁ ἀγέρας μοῦ φέρνει,
δυνατὰ εἶν' ἢ πόρτα κλειστή,
κ' ἢ ταράτσα μας ἔρημη.

Ὁ ἀγέρας ξεσπᾷ τὰ πανιά,
μονοσκεμὲν ἀπὸ τόση βροχή,
ἔξω τώρα παντοῦ σκοτεινά,
σκοτεινὰ στήν ψυχὴ.

Ὁ καιρὸς ἀργὰ φεύγει, κ' εἶν' ἀχρηστος τώρα.
Τὶ νὰ κάμω ἐδῶ στήν πικρὴ μοναξιά,
μ' ἀρρωστιάριχη λάμπα πού νεκρώσιμην ὄρα
μοῦ θυμίζει πικρά;
Κ' ἦσαν μέρες φλογαίτες, οὐράνια πουλάκια,
παγκοσμίων ἀχιτίδων φωτιά,
μέρες κρύσταλλες, σὰν σεραφεῖμ φτερουδάκια,
μέρες ἡμέρες σὰν τ' ἀχνὰ συνεφάκια,
μέρες πῶσβυσαν πιὰ.

Τώρα ὁ κήπος μας πιὰ ὁ φτωχὸς
ἀφανίστη σὲ δαιμόνων σαῖτες.
Κι ὁ ἀγέρας σκορπᾷ ὁ κακὸς
Τὶς στερνὲς μαργαρίτες

Καὶ θαρρεῖς πὸς χορὸ
μὲ τὸ χάροτα σῦρει,
κλαίει ὁ κήπος φτωχὸς,
κ' ἔρημος, μοιάζει βουβὸ μοναστήρι.

Τῆς ἐκδίκησης στρώνει γιορτὴ
ὁ ἐχθρὸς πού σκοτάδια ἀγαπᾷ.
Εἶναι βλέπεις μιὰ μοῖρα γραφτὴ
τοὺς ἀνθρώπους νὰ σκορπᾷ.

[Μετάφρ. ΛΑΡΑ]

ΤΟ ΡΗΜΑΔΙ

«Ils sont le monotone pas
— Celui qui vient et qui s' en va
Toujours le même et j' jamais las —
De l' horizon vers l' horizon.»
[VERHAEREN: «les mendiants»]

Κάθε φορὰ πού ὁ Ριρὴς μὲ κύτταζε ἔμνευσκα λυπημένος· καὶ μὲ κύτταζε μοναχὰ στὸ πρόσωπο ὁ Ριρὴς.

Σὰ μὲ κράταγε ἀπὸ τὸ χέρι — εἶχε ἓνα σφίξιμο ἢ παλάμη του ἀπὸ κρῦα κόκκαλα πού θὰ γέννουνταν ζωὴ — δὲν ἤθελα νὰ μὲ παρατήση, ἐπειδὴς ἔτσι ἐννοιωθῆ μιὰ τέτοια χαρὰ πού μ' ἔκαμὲ νὰ λυγίζω ἀπὸ γλυκάδα. Κάποιες φορές ἀνατριχοῦσα. Πάντοτε ἐννοιωθῆ πὼς θὰ εἶχα ἀνατριχίλες, μὰ δὲν τίς δοκίμαζα· νόμιζα πὼς μαζί τους θὰ μᾶς ἔρχονταν καὶ κάτι καινούργιο, κάτι πολὺ καινούργιο, πού τὸ σκιαζόμουνα.

Ὁ Ριρὴς μὲ κύτταζε μοναχὰ στὸ πρόσωπο. Μ' ἔπιανε ἀπὸ τὸ χέρι καὶ παίρναμε μαζί τὸ δρόμο, πού εἶχε τὸ χρῶμα τῆς στέγνιας καὶ πού μᾶς ἔφερνε ὡς ἓνα ἐρημικότατο τοπίο. Ἀμέσως ἀπ' ἐκεῖ, κι ἄθελα ἀκόμη βλέπαμε τὴ θάλασσα πού ἀπλώνονταν ξένοιαστη, μὲ μιὰ γαλήνια μοναχικότητα ὡς τὸν ὠχρογάλαζο ὀρίζοντα. Μ' ἄρεξε αὐτὸ τὸ τοπίο. Κανένας δὲν πέραγε, κι νένας δὲν φαίνονταν· πίσω ἢ πεδιάδα χωρὶς δένδρα κι ἀνάπνοη σὰ ξέρα. Μ' ἄρεξε αὐτὸ τὸ τοπίο γιατί ἐδῶ ὁ Ριρὴς ξεχνιοῦνταν στὸ κύτταγμα τῆς θάλασσας, κ' ἔπαυε νὰ μοῦ γλύφῃ τὸ πρόσωπο μὲ τὴ ματιὰ του. Λίγες φορές γυρνοῦσε πρὸς τὸ μέρος μου, σὰ χαυνωμένος ἀπὸ ἓνα ἀλλοίθωρο κούρασμα· σὰ χαυνωμένος τόσο πού δὲ μὲ πρόσεχε, καὶ ξανάφευγε πάλι ὅλη του ἡ ματιὰ καὶ τὸ πρόσωπο πρὸς κάποια θαμπώματα πού πλανιόταν σὰ μάκρυτα. Ἦμουνα ἔτσι πολὺ εὐτυχιμένος, καὶ δὲ μπορούσα παρὰ νὰ τὸ ἀγαπῶ αὐτὸ τὸ τοπίο.

Τὴν ἐποχὴ ἐκείνηνα — αὐτὸ ἴσια μὲ σήμερα ἀκόμη τὸ θυμοῦμαι θαυμάσια — εἶχα ξανθὲς μποῦκλες· τόσο ξανθὲς πού ἐγὼ τίς νόμιζα χρυσαφένιες. Κι ὁ Ριρὴς μέσα σ' αὐτὲς βάζοντας τὸ χέρι μὲ χάδευε. Κύτταζε μὲ τὸ χρῶμα τῆς θάλασσας κ' ἐγὼ καταλάβαινα πὼς τίποτε ἀπὸ μένα δὲν ἐννοιωθε. Στὰ μαλλιά μου χάδευε κάποιον ἴσκιό φευγάτο, παλὺ ξένα φευγάτο. . . . Ἴσως μιὰ ξανθὴ λατρεία. . . . Τότες αἰσθανόμουνα τὸν ἑαυτό μου σὰ μεγαλομένο. Ἦμουνα πνιγμένος σὲ μιὰ εὐτυχία πού δὲν τὴ ξεδυσάλυνα,

ὅπως κι' αὐτὸ πὺν θὰ ζητοῦσε ὁ Ριρῆς ἐκεῖ μακρυνά, ὅπως κι' αὐτὸ πὺν ἀγγίξε ὁ Ριρῆς ψάχνοντας στὸ χλιαρὸ ὑπνιασμα τῶν μαλλιῶν μου.

Τὸν κουρελιάρη τὸ Ριρῆ τὸν εἶχα γνωρίσει ἀπ' τὸ χειμῶνα. Ἦτανε ὁ ἀδελφός μου ἄρρωστος, κ' ἐρχόταν κάτω ἀπ' τὸ μπαλκόνι νὰ τοῦ πῆ τραγουδία. Ὁργανο δὲν ἔπαιζε καὶ τὸ ρυθμὸ τὸν κράταγε σειῶνας τῆν' ξεπετσωμένη δράνα, πὺν ἔφτανε ὡς τὸ μεσιτὸ παράθυρο.

Ἡ μητέρα μου τοῦ ἔδινε συχνὰ ἐλεημοσύνη, κ' ἐγὼ τὸν ἔδωκα τῆ γνωριμία μου.

Στὴν ἀρχὴ τῆς ἀνοιξης ὁ ἀδελφός ἔγινε καλὰ — καὶ πιά ὁ Ριρῆς δὲν ἔλειπε ἀπ' τὴν πόρτα του σπιτιοῦ μας.

Μέσα στὸν κῆπο μας εἶχαμε μιὰ γούρνα, ἀρκετὰ μεγάλη κι' ὀλοστρογγυλὴ ἀπὸ μάρμαρο. Ἦτανε πάντα στεγνὴ καὶ μοῦ ἔκαμε νὰ θυμοῦμε τὰ μωρὰ πὺν φοβοῦνται τὸ νερὸ.

Ὅταν, ὕστερα ἀπὸ τὸ δῦσμα τοῦ ἡλίου, πέρναγα ἀπὸ κοντὰ τῆς ποτίζοντας τὰ λουλούδια πρόσεχα πάρα πολὺ μὴ τῆ βρέξω. Ἦτανε πάντα στεγνὴ, καὶ τὸ καλοκαῖρι πὺν τὴν ἔψηνε ὁ ἡλιος, μοῦ φαινότανε πὺς θ' ἀχνίξε ἡ ἀσπρίλα τῆς, καὶ πὺς θὰ σβουόνταν ἀργὰ ἐμπρὸς στὰ μάτια μας.

Κάθε ἀπομεσήμερο ὁ Ριρῆς — αὐτὴν τὴν ὥρα ὁ κῆπος ἦταν ἐρημικὸς — ἐρχόταν δίπλα τῆς καὶ μὲ μιὰ ἄφραστη τρεμούλα πὺν μισόκλεινε τὰ ματόκλαδά του, ἀκούμπαγε τὸ μάγουλο στὰ στεγνὰ τῆς χεῖλια. Κάποιες φορὲς ἐκεῖ τὸν ἔπιανε ὁ ὕπνος, κοὶ ποτὲς δὲν ἔφευαν δὲν ἔρχονταν κανεὶς νὰ τὸν πάρη.

Ὅταν Ριρῆς περνοῦσε ἔξω ἀπὸ τὶς γκρίλλες τοῦ κήπου, ὁ μικρὸς μας ὑπηρετῆς τοῦ φώναζε δείχνοντας τῆ γούρνα: «Ἐλα, ἔλα, τρελλοριφὴ στὴν ἐρωμένη... Ἐλα, σὲ καρτεροῦ... τρελλοριφὴ.» Κ' ἐκεῖνος γυρνοῦσε τὴν ἀγκωνί τοῦ δρόμου, πὺν ἦταν φορτομένη κισσὸ γιὰ νὰ φύγη. Φεύγοντας ὀλο κύτταζε τῆ γούρνα.

Ἐρχονταν στιγμὲς πὺν μοῦ φάνταζε σὰν κάποιος μεγάλος ἄρχοντας. Καὶ τὸ μεγάλα ἄρχοντα μιὰ θλίψη ἀτέλειωτη τὸν καταντοῦσε παιδί· ἓνα παιδί πολὺ σκεφτικὸ. Σ' ὀλα του πλάγιαζαν, θαρρεῖς, ἀφγιῆς θύμησες... ἀπὸ νιάτα εὐγενικὰ χαρούμενα. Σὰ νὰ εἶχε περάσει μιὰ ἐποχὴ μεγαλείων. Κι' ὅμως ποτὲς ὁ ἴδιος δὲ μοῦ παράστησε τὰ περασμένα του γιὰ πλούσια. Μὲ τὰ λόγια του ἠθελε νὰ μὲ πείση πὺς πάντα ἦταν σὰν καὶ τώρα, χωρὶς ν' ἀρνιέται τῆ σκὰ κάποιου κρυφοῦ πὺν σαβάνωνε τὰ παιδικὰ του χρόνια. Κι' αὐτὸ τὸ κρυφὸ δὲ μοῦ τὸ ξεμολογήθηκε ποτὲς. Σὰς ὀρκίζομαι πὺς λέγω ὀλη τὴν ἀλήθεια· νὰ μὴν ἀμφιβάλλεται. Κι' αὐτὸ πάλι πὺν θὰ σὰς πὺν τώρα νὰ μὴ σὰς φανῆ παράξενο.

Εἶναι ἀληθέστατο κι' ὀρκίζομαι πὺς θὰ σὰς τὸ πὺν ἀπαράλαχτο ὅπως ἔγινε.

Καθόμεσταν στὴν ταράτσα ὁ Ριρῆς εἶχε γύρει στὰ γόνατά μου σὰ γιὰ νὰ κοιμηθῆ. Ὁ ἀδελφός μου ἦταν πὺν ἐκεῖ καὶ διάβαζε σ' ἓνα μεγάλο βιβλίο· ἔξαφνα ἐκεῖ πὺν διάβαζε πρόφερε μεγαλόφωνα καὶ ἀδιάφορα ἐκείνη τῆ λέξη. Τώρα μὴ μοῦ ζητήσετε νὰ σὰς πὺν πιά ἦταν· ἔχω πιστέψη ὅτι τὴν ξέχασα, ἦρα στὴν ἀνάγκη νὰ πιστέρω ὅτι τὴν ξέχασα. Μονάχα σὰς λέγω πὺς εἶταν τόσο τρομερὴ ὥστε μοῦ γέννησε ἓνα πλῆθος ἰδέες, ἓνα μυρμικιασμα ἀπὸ ἰδέες τόσο πὺν μέσα τους τὴν ἔχασα, καὶ χωνεύτηκε ἐκεῖ γιὰ νὰ πολλαπλασιάσῃ τὴν ἀγριάδα τῆς, σὰν ἓνα καταχθόνιο σπέρμα.

Καὶ τὴν ἔχασα ἔτσι πὺν δὲν μποροῦ νὰ τὴν ὀρίσω τώρα, καὶ ξέρω νὰ πὺν μονάχα τὸ πόσο μισητὴ σιάνηκε γιὰ μένα.

Μιὰ λέξη, καὶ νὰ μοῦχη φέρη τόση λύπη.

Τὴν ἐπρόφερε ὁ ἀδελφός μου, πὺν διάβαζε στὸ μεγάλο βιβλίο· καὶ τὴν ἐπρόφερε μεγαλόφωνα κι' ἀδιάφορα.

Τῆ στιγμῆ ἐκείνηνα ὁ Ριρῆς δὲν πρόσεχε παρὰ στὸν ἑαυτό του πὺν εἶχε γύρει στὰ γόνατά μου σὰ γιὰ νὰ κοιμηθῆ.

Κι' ὅμως χτιπήθηκε ἀπ' αὐτὴνα τῆ λέξη, γιὰτι φαίνεται πὺς θάταν ἀπ' τὸν ἴδιο ἑαυτό του· ὅταν μείναμε μονάχοι μὲ κύταζε κατάματα· τὰ βλέφαρά τὰ κράταγε τσιτωτὰ ἀνοιγμένα μιὰ δύναμη παθιάρικα καρτερευτική· ἦτανε χαλκοπράσινος, κ' ἡ καλωσύνη τοῦ παρακάλιου τρεμούλιαζε στὰ χεῖλια του· δὲν εἶχαν κανένα χρῶμα.

Ἦρτε πὺν κοντὰ μου, πολὺ κοντὰ μου πὺν ἔννοιωσα καυτερὴ τὴν ἀγωνία τοῦ αἵματος, καὶ μοῦ ζήτησε τὴν ἐξήγηση τῆς λέξης. Δὲν τοῦ ἔδωκα ἀπάντηση· σήκώθηκα καὶ τράβηξα ἔξω.

Καταλάβαινα πὺς εἶχα γλωμιάσει καὶ δὲν ἠθελα νὰ τὸ δῆ αὐτός.

Μὰ δὲ μ' ἄφησε, κ' ἔρχονταν ἀπὸ πίσω μου, κ' ἔτρεχε κατόπι ἀπὸ πίσω μου, γιὰτι ἔτρεχα κ' ἐγὼ μὲ τ' ἀλαλητὸ ἑνὸς ὀλότρεμου ἀγριέματος. Κι' ὀλο μοῦ ζητοῦσε νὰ τοῦ ξηγήσω τῆ λέξη· Ἡ ξεδοντιάρια του φωνὴ μελάνιαζε σι' ἀμαρτήματα τοῦ κόπου... Κ' ἐγὼ λιγούργιαζα πὺν τὸν ἄκουγα νὰ μοῦ φωνάζη ἔτσι παρακαλεστικά καὶ ραγισμένα. Μέσα μου ὀλη ἡ ζωὴ κρυφοσπαταροῦσε, καὶ γενόταν σὰν κούφιος καμηὸς μὲ ξεψυχισμένες βραχοφωνές,

Κι' ὅμως μοῦ ἦταν ἀδύνατο νὰ τοῦ κάμω τὸ θέλημα, γιὰτι μὲς' στὴν τρομαγμένη λαχτάρια μου, ἄκουγα μιὰ ἀπόχη φωνὴ νὰ μου λέγη πὺς κάθε ἐξήγηση αὐτῆς τῆς λέξης· θὰ σκέβρωνε ἓνα μεγαλότατο μέρος τοῦ εἶναι του· ἴσως τὴν ἔστια καὶ τὴν ἀρχὴ τῆς ὕπαρξης του.

Φοβούμενα πὺς θὰ τὸν ἔβλεπα ἀμέσως νὰ σωριάζεται μπροστὰ μου μὲ κοματιασμένες τὶς ματιές του· κ' ἔκλεισα τὸ στόμα μου νὰ μὴ μοῦ φύγη λέξη.

Μιά στιγμή δὲ ξέρω πὸς μού ἦρτε καὶ γύρισα νὰ τὸν διῶ. τὰ πόδια μου σκοντάψανε. Λίγες ἀντιφειγγές πρασινόφλογες, μὰ πολὺ λίγες φειγγρίζανε στὰ μάτια του γιὰ μένα. Κύτταζε ἐμένα καὶ μὲ κύτταζε μοναχὰ στὸ πρόσωπο. Τὰ μαλλιά τοῦ εἶχαν κατέβει στὸ μέτωπο τοῦ τὸ σκέπαζαν ὅλο καὶ δείχναν πὸς μαζεῦαν ἐκεῖ πλέρια τὴν ἀποκαμωμένη ἀγωνία. Καὶ μὲ χαμογελοῦσε μ' ἓνα ἰδρωμένο χαμόγελο, ποῦ τοῦ τὸ σκάλιζαν ἐκεῖ τὰ λαχανιάσματά του. "Ὅλα του τὰ μυσίδια χώνευαν μέσα σ' αὐτὸ τὸ χαμόγελο· δὲν πρόφερε πιά καμμιά λέξη σὰ νὰ μού τὰ ζήταγε ὅλα μ' αὐτὸ — — Τὸ πόδια μου σκοντάψανε, θαρρεῖς σὲ κάποια πέτρα ποῦ ξάφνου φύτρωσε μπροστά μου, δὲν τὴν εἶδα, κ' ἔπεσα τὰ μπροσύντα χάμου, χαμένος σ' ἀναφυλλητά. Μὲ τίς δυὸ παλάμες σκέπασα τὸ πρόσωπο, κ' ἔκλαιπα γιὰ ὅλα ποῦ μού τὰ εἶχε μάθει μὲ μιᾶς ἐκεῖνο τὸ χαμόγελο.

Ἐκλαψα . . .

Γύρω μου ἐννοιωθὰ νὰ κυκλογυρίζῃ ὁ Ριρῆς — Δὲ τολμοῦσε νὰ μού πῆ λέξη . . . δὲ μού ἄγγιζε· μὰ αἰσθανόμουννα ὅτι χαμογελοῦσε καὶ πιότερο, ἔτσι πεσμένος, λειποψύχιαζα . . . σὰ νᾶρχουνταν ἓνας κίνδυνος ἀπὸ φλόγες νὰ μὲ ζώσῃ· Ἴσως αὐτὸς ποῦ ἔρριχνε τίς πρασινόφλογες ἀντιφειγγές στὰ μάτια τοῦ Ριρῆ. Μὲ σκεπασμένο τὸ πρόσωπο τὰ εἶχα πάλε μπρός μου αὐτὰ τὰ μάτια, ποῦ φειγγρίζανε γιὰ μένα. Τὸ χαμόγελο του δὲν τὸ βλεπα μ' ἄκουγα καθαρότερα τὸ δρομομαχισμένο λαχανίασμα καὶ νόμιζα πὸς τώρα ἀγάλια ἀγάλια ἓνα χέρι τρεμουλιάριχο τὸ ζωγράφιζε ἐπάνω μου — ἀγάλια, πολὺ ἀγάλια — αὐτὸ τὸ ἰδρωμένο χαμόγελο.

Ἐστερα ἀπὸ λίγες στιγμές — ποῦ δὲν ἐννοιωσα πὸς πέρασαν ἢ ἂν πέρασαν — τὸ λαχανίασμα πῆρε νὰ ὀγκώνεται κ' ἐπανωθιό μου, καὶ γύρω μου, σὰ μιὰ πνοή ποῦ τ' ἀνάδενε ὅλα βαρυνὰ κρῦα. Καταντοῦσε σὲ φωνὴ ποῦ ἀνατριελεύονταν μέσ' σ' ἄμοιαστο σκουξίμο.

Δὲν ἤξερα ἂν θάβλεπα, δὲν μπορούσα νὰ σκεφθῶ ἂν μιὰ φορὰ ἐβλεπα, καὶ μηχανικά — ὅπως μιὰ χειρονομία μέσ' τὸν ὕπνο — ἀνοιξα τὰ μάτια μου . . .

Κανένις! . . .

Ἐγὼ πεσμένος σιμὰ στὴ ρίζα ἐνὸς δέντρου, ποῦ πάλευε τρικνημιστὰ μὲ τὸν ἀγέρα· ὁ ἀγέρας ὅλο καὶ πόλλυνε . . .

Κανένις . . .

Καὶ τὸ δένδρο μακροσφύριζε, κινῶντας ἀπελπισμένα, τὰ κλαδιά — ὅπως τυφλὸς ποῦ ζητεῖ νὰ γλυτώσῃ ἀπὸ ἀφεύγατα χτυπήματα.

Κανένις . . .

Καὶ τὸ δένδρο, λαχάνιαζε κ' αὐτὸ, κάτω ἀπ' τίς σκιές τῶν σκοτεινῶν σύγνεφων, ποῦ πέρναγαν μὲ μιὰ βαρεμένη βιάση . . .

Εἶμουν μόνος, κὶ αὐτὸ μού φάνηκε τρομερότερο παρ' ἂν ἐβλεπα τὰ μάτια τοῦ Ριρῆ σκυμένα πρὸς τὸ πρόσωπό μου. Πετάρηκα ὀρθός. Μακρὰ ὁ σάλαγος τῆς ἀκρογυαλιᾶς ξεφώνηγε γιὰ τὴν ἐγκατάλειψη του, σὰν ἓνας παθιάρης, ποῦ κάμει τὴν ἀρρώστια του φωνή — Καὶ τὸ δένδρο σιμὰ μου λαχάνιαζε, ἔτσι μονάχο. Μού φάνηκε πὸς ὅλη ἡ ἐρημιὰ ἦταν γεμάτη ἀπὸ μένα κὶ ἀπ' τὸ Ριρῆ, πὸς ἐμεῖς κάναμε τὴν ἐρημιὰ. Κὶ ὀλότρεμος ἐνοιωσα πὸς ἔπρεπε νὰ φύγω.

Ὁ ἀγέρας γέμιζε, πέρα ὡς πέρα, τὸ τοπίο ἀπ' τὴ μουντοσύνη τῶν σύγνεφων· κάτι πιὸ κρῦο ἀπ' τὴ νύχτα. Τότες ξεφώνησα μ' ὅλη τὴ στεγνὴ δύναμη ποῦ εἶχα στὰ πνεμόνια μου, σὰ γιὰ νὰ φοβίσω κάποιον, νὰ κάμω κάποιον νὰ σταθῇ, ποῦ νὰ σταθῇ ἔπρεπε· καὶ ρίχτηκα σ' ἓνα τυφλὸ τρεχίό, νὰ φτάξω σπῆτι, ὅπου θὰ μὲ ἡμέρωνε ἡ ἀδιαφορία τῶν ἄλλων.

Κλείστηκα στὴν κάμαρη μου, μὰ κ' ἐκεῖ μ' ἔζωσε πιὸ ἀπόκοτος τρόμος. Τὸ λαχανίασμα ζοῦσε αὐτήνα τὴ φορὰ μέσα μου. Μού ἦταν ἀδύνατο πιά νὰ κλάψω. Τὸ λαχανίασμα του ζοῦσε μέσα μου. Ἦθελα νὰ κλειστῶ κὶ ἄλλο στὴν κάμαρη μου. Μού φαινόταν τώρα αὐτὴ σὰν ἀπέραντη, καὶ φρούμαζα μέσ' στὴν εὐρυχωρία της. Ἀπ' τὸ παράθυρο, ἦταν ἀνοιχτό, χοντροπερνοῦσε τὸ φῶς καὶ μαζί του σὰ νὰ χύμιζαν μέσα σύγκρυα ἀπὸ ἀδυωσύνη . . .

Ἐτσι ἔπεσε μιὰ παχειὰ ἀνάσα μεταξὺ μας.

Ὁ Ριρῆς ἔκαμε μέρες νὰ φανῇ· δὲν ἤξερα ἂν ὑπάρχε, ὡς ποῦ μιὰ νύχτα, τὴν ὥρα ποῦ ἀνεβαίναμε νὰ κοιμηθοῦμε, ἄκουσα τὸ τραγοῦδι του. Μιὰ ἀνατριχιασμένη μελαγχολία πέρασε καὶ πλήθαινε στὸ στήθος μου. Τώρα παθιαζόμουν ἀπ' τὴν ἐπιθυμία νὰ διῶ τὸ Ριρῆ· καὶ τὸ ἄλλο πρωί, μιὰ κρυφὴ του σκέψη θὰ μάντευε τὴν ἐπιθυμία μου, ἦρτε ἔξω ἀπὸ τίς γκρίλλες κ' εἶπε πάλι τὸ τραγοῦδι του. Ἦρτα σιμὰ του· οἱ ματιές του ἦτανε σύνυγρες καὶ χαμηλές· τὰ λιγνὰ μυσίδια τ' ἄδεναν στὴ μορφὴ του, ἓνας καῦμὸς μοναξιάς . . .

Κὶ ἡ φωνὴ του τώρα ποῦ τραγουδοῦσε ἦταν ὅπως καὶ χτές τὴ νύχτα· εἶχε κάτι σὰ πλήγιασμα ἀπ' αὐτὸν τὸν καῦμό.

Μέσα μου στερεώθηκε ἡ ἴδια πάλε ἀνατριχιασμένη μελαγχολία. Ὁ Ριρῆς δὲ μού μίλησε· μόλις λίγες φορὲς μὲ κύτταζε στὸ πρόσωπο. Ἐφυγε κὶ ἀπ' τὴν ἀγκωνὴ τοῦ δρόμου, ποῦ ἦταν φορτωμένη κισσό, ἀκόμη μιὰ σπαργάνωσε τὴν καρδιά μου, στὸ κιτριναίριχο τραγοῦδι του.

Ἐτσι ἔπεσε μιὰ παχειὰ ἀνάσα ἀνάμεσα μας . . . καὶ σὰ νὰ μιᾶς χώρησε . . .

“Όταν ύστερα από χρόνια, πού γύρισα φοιτητής σπίτι μου, μου διηγήθηκε, έτσι καιά τύχη μιὰ γριά ύπηρέτρια πώς πέθανε «τὸ ρημάδι τοῦ χωριοῦ» — ἓνα πνιχτὸ μεσημέρι τῆς ἀνοιξης, ἐκεῖ κάτω δά, δίπλα στὴ στεγνὴ γούρνα τοῦ κήπου, ἔπεσε νὰ κοιμηθῆ «τὸ ρημάδι» καὶ πιά δὲ ξύπνησε — ἔφερα ἄθελα μου—μὰ ἴσως καὶ νὰ τὸ ζήτηγε αὐτὸ κάτι αὐσιαστικότερο μέσα μου — καθάρια τὴν τρελλὴ μορφή ἐκείνου πού μὲ κύτταζε μοναχὰ στὸ πρόσωπο. “Υστερα βλέποντας τὴ γριά νὰ τελειώνη τὰ λόγια τῆς στὸ ὑπνιασμα, βάραινα χλωμίζοντας, βάραινα ἀνήμπορος, περιμένοντας κάτι φριχτὸ νὰ φαντεῖξη στὰ χεῖλια πού σώπαιναν. Καὶ τότες θάρεψα πὼς ξανάζησαν στὰ μάτια μου, ἔνι σωρὸ κακοζῶητες θύμησες . . . ἀχιδίσματα πεπλωμένα — —

. . . κ' ἡ γρηὰ ὄλο νύσταζε καὶ τὰ χεῖλια τῆς μοναχὰ σωπαίναν.

1919

ΘΡ. Α. ΚΑΣΤΑΝΑΚΗΣ

Ο ΠΑΡΑΞΕΝΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ

‘Απ’ τὰ πολὺ μακρυνὰ βουνὰ κατέβηκε ὁ ἄνθρωπος μὲ τὴ φτωχὴ στολή καὶ μὲ τὰ ξένα μάτια. Κι αὐτὰ δείχναν ὅτι τὸ πρῶτο πού εἶδαν ἦταν ἡ ἄδεια μέρα — καὶ τὰ ξένα μάτια ἦταν ἀκόμη ξαφνισμένη γι’ αὐτὸ πού εἶδαν πρώτη φορά.

Κι ἀπ’ τὰ πολὺ μακρυνὰ βουνὰ κατέβηκε ὁ ἄνθρωπος πού ἦταν ἦσυχος ὅσο κ' ἡ γλυκάδα τῆς πιὸ τρυφερῆς θλίψης, καὶ κατέβηκε πρὸς τὴν πολιτεία πού εἶχε τοὺς ἀνθρώπους βιαστικούς καὶ χαμένους σὲ μιὰ σκέψη ἀτέλειωτα ὅμοια. Καὶ γύρισε σ' ὄλη τὴν πολιτεία ζητώντας τὴν καταλλήλοτερη θέση γιὰ νὰ μιλήσῃ. Γύρισε παντοῦ, μετρῶντας τρία διάφορα ὄνειρα σὲ τρεῖς νύχτες, κι ἀφοῦ γύρισε ἤρτε καὶ στάθηκε στὸ πιὸ πολυσύχναστο μέρος, ὅπου οἱ ἄνθρωποι περνοῦσαν γρηγορώτατοι, κυνηγώντας τὴ σκέψη πού ἦταν ἀτέλειωτα ὅμοια.

Καὶ στάθηκε ἐκεῖ ὁ ἄνθρωπος μὲ τὰ ξένα μάτια, γιὰτὶ κατάλαβε ὅτι περισσότερο ἀπ' ὄλους θὰ τὸν καταλάβαιναν αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι, πού δὲν ἀκούγαν, τρέχοντας πάντα.

Στάθηκε καὶ κλείνοντας τὰ μάτια, ἄρχισε νὰ μιλήῃ πρὸς τὸ πλῆθος, πού δὲν τῷδλεπε. Κ' οἱ χειρονομίες του ἀνέβαιναν πιὸ ψηλὰ ἀπ' τὰ μάτια, πού κλειστὰ δείχναν βαθύτερο τὸ ἀγέρωχο ἀτένισμα τους.

“Όλο καὶ τίς ψήλωνε τίς χειρονομίες του, κι ἀπ' τοὺς ὄμους πέφτουν θανατωμένες ἀνατριχίλες.

Κι ἔτσι μιλοῦσε :

— Τίποτε δὲ βασιλεύει ὅσο τὸ κενό. Πλακιμένοι, μὴ πλανιέστε ἀκοῦτε μονάχα ἐμένα. Τίποτε δὲ βασιλεύει ὅσο τὸ κενό' ἀπλώνεται ντιμένο μεγα-

λοπρέπεια, καὶ ζωσμένο δύναμη. Τὸ θρόνο του τὸν ἔχουν στερεώσει οἱ καιροὶ πού ἔφεραν τοὺς χαμούς· κ' εἶναι τώρα ὁ θρόνος τους τόσο στερεός, ὅσο κ' οἱ ζέστες τῶν μεσημεριῶν . . . Ἐκεῖ θὰ τελειώσῃ ἡ ὑπαρξὴ μ' ἓνα σπασμὸ ἀρχισμένο σ' αὐτὸ τὸ τέλος.

Μονάχα οἱ μωροὶ δὲ θὰ ζητήσουν ἐκεῖ τὴν ἡδονὴ πού θάχῃ τὸ ἀργὸ τῆς μακαριότητος! . . .

Τίποτε δὲ βασιλεύει σὰν τὸ κενὸ εἶναι ἡ χαρὰ τῆς ζωῆς παρμένη στὴν τελειότερη μορφή τῆς . . . κ' εἶναι τ' ἀναγάλισμα πού ποτίστηκε τὴν πατριαρχικότερη εὐφροσύνη.

Τίποτε δὲ μπορεῖ νὰ γένη τόσο γλυκὸ καταφύγιο, ὅσο ἡ ἀγάπη πρὸς τὸ κενό. Ἀρχίζει παντοῦ καὶ τελειώνει στὸ ἴδιο του εἶναι γιὰ νὰ ὑπερυψωθῆ βουθαίνοντας κάθε διαλάλημα ζωῆς. Εἶναι σπαρμένο φῶς, ἀπὸ λήθη καὶ προσκυνημένο ξεκούρασμα . . .

Στερεώνεται μπρὸς στὰ μάτια ὄλων πού μπόρεσαν νὰ βλέπουν χωρὶς ν' ἀκοῦν . . .

Καμμὴ ψυχὴ δὲν εἶναι ἀνώτερη ἀπ' ἐκείνην πού ἔνοιωσε νὰ ζουλεύῃ τὴν τύχη τῆς ὑπαρξῆς τῆς χωνεμένης μέσ' στὴν ἀόριστη βαθύτητα . . .

Μακάριοι ἐκεῖνοι πού θ' ἀπαλλάξουν τὴ ζωὴ ἀπ' τὸ σκοπὸ τῆς καὶ θὰ τὴν ἐγκαταλείψουνε στὴν ἐξαύλωση, ἡ ὁποία ὀὰ τὴ σύρη μέσα ἀπὸ μυστικὴ χλιαρότητα πρὸς τὸ ὕπατο ξελάγιασμα τοῦ κενοῦ . . .

Μακάριοι ὅσοι διοῦν τὴν ψυχὴ τῆς κλεισμένης ματιᾶς μου . . .

Τίποτε δὲ βασιλεύει σὰν τὸ κενό . . .

Γυρέψτε τὸ μεγάλο τ' ὄνειρο πού θὰ σᾶς φέρῃ νὰ στραφῆτε πρὸς τὴ βασιλεία του ;

Κι ὁ ἄνθρωπος πού μιλοῦσε σῶπαζε καὶ σωπαίνοντας ἀνείξε τὰ μάτια. Κ' οἱ λίγοι πού στάθηκαν νὰ τὸν ἀκούσουν ἔφυγαν γρήγοροι, γιὰ νὰ κυνηγήσουν τὴ δική τους σκέψη, τὴν ἀτέλειωτα ὅμοια. Καὶ τότε ὁ ἄνθρωπος ἀπλωσε κι ἄλλο τὰ ξένα του μάτια καὶ τράβηξε πρὸς τὸ πολὺ μακρυνὰ βουνὸ ἀπ' ὅπου εἶχε κτρεδῆ γιὰ νὰ φτάξῃ στὴν πολιτεία.

ΟΛΑ ΕΧΟΥΝΕ ΤΕΛΕΙΩΣΕΙ

Διὲς γύρω σου, ἄλικη ἐρωτιάρα μανία, διὲς γύρω σου . . . Δὲ σοῦ φαίνεται πὼς ὄλα ἔχουνε γιὰ μᾶς τελειώσῃ ;

Τ' ἀνθογαλῖα εἶναι ποιότερο μαραμένα παρὰ τ' ἀνθια πού μαρτύρησαν κ' ἔσβυσαν στὰ κυγχυλητὰ τους χεῖλια . . .

Οἱ μπερντέδες κρεμνιοῦνται ἀνάσαστοι κ' εἶναι ξεψυχισμένοι, μακρυνὰ ξεψυχισμένοι, ὅσο κ' ἓνας ἄνεμος πού δὲν περπάτηξε ποτέ . . .

Οι μπερντέζες κρεμνιοῦνται ἀνάσαστοι καὶ μοῦ θυμίζουσι σ' αὐτήνα τὴν πληχτικιά ὥρα, ἀπομεινάρια σύγγενων ποῦ σχεδίασαν τοὺς θλιβερώτε-
ρους ἰσχυροὺς μίᾶς θολωμένης μέρας

Διὲς γύρω σου δὲ σοῦ φαίνεται πῶς ἔλα ἔχουσι τελειώσει; . .

Τ' ἀνθογαλῖα εἶναι ποιότερο μαραμμένα

ὦ! πόσον βυθίστηκε ἡ μέρα μέσα στὴ λύπη μας τώρα μονάχα ἡ λύπη μας εἶναι ζωντανή Τ' ἄλλα βυθίζονται

Διὲς γύρω σου Δὲ σοῦ φαίνεται πῶς ἡ κάμαρη ἔχει μίᾶ πιὸ ζωντανή μυστικότητα ἀπ' αὐτὴ τὴ θύρα ποῦ σιωπᾷ καὶ σιωπᾷ — σὰ νὰ ζητῆ ἔτσι ταπεινά νὰ μὲ τρομάζῃ

Καὶ μαντεύω πῶς θᾶρτη ἡ νύχτα ἐπίμονη, καὶ θὰ μοῦ δείξῃ ἔλα τὴν κατάντια αὐτῶν ποῦ τελειώνουσι

Διὲς γύρω σου δὲν σοῦ φαίνεται πῶς ἔλα τελειώνουσι γιὰ μᾶς;

Μαντεύω πῶς θᾶρτη ἡ νύχτα ἐπίμονη καὶ θὰ μοῦ πῇ ἔλα τὴν ἱστορία τῶν δρόμων ποῦ σῶπασαν

ὦ! ἂν μοῦ ἦταν δυνατὸ ν' ἀναισθητοῦσα μέσ' τὴν καρδιά της ποῦ θὰ μίλαγε μονάχα γιὰ μένα

Διὲς γύρω σου, ἄλικη ἐρωτιάρα μανία

Μὲ φοβίζει αὐτὸ τὸ μεγάλο παράθυρο — ἔτσι διάφανα ἀκίνητο
βλέπω πῶς θέλει νὰ μοῦ παρουσιάσῃ ἔλα μου τὴν ἀνικανότητα . . . μὰ δὲ τὴν ἀρνήθηκα ποτὲ — ἄς ποῦνε κ' οἱ ἄλλοι — δὲ τὴν ἀρνήθηκα . . . ,
καὶ φοβεῖμαι τόσο

Λιθθάνομαι ἔτσι τώρα ποῦ βραδιάζῃ μὲ τέτοια νωχέλεια θλ μισήσω καὶ τὴν κάμαρη θὰ τὴ μισήσω — καὶ τότες, ἀλλοίμονο. Τί φύχωση κατήφειας!

Καὶ πάντα ἀντίκρυ μου ὁ φόβος αὐτοῦ τοῦ παράθυρου . . . ἔτσι μεγάλο καὶ κλειστό!

Τί φύχωση κατήφειας

Διὲς γύρω σου δὲ σοῦ φαίνεται πῶς ἔλα ἔχουσι τελειώσει μέσ' στὴ ξωτική μυστικότητα τῆς κάμαρης;

Τ' ἀνθογαλῖα εἶναι μαραμμένα Κ' οἱ μπερντέζες — ὦ! διὲς τοὺς ἂν ἔχεις δύναμη — κρεμνιοῦνται θάνατοι χαμένης μέρας

Διὲς γύρω σου